

Мыекъуапэ имэфэкл хигъэунэфыкыгъ

Мыекъуапэ имэфэкл мафэ фэгъэхьыгъэ юфтхьабзэхэр тикъэлэ шъхьалэ ичыплэ зэфэшъхьафхэм ащыкыуагъэх ыкли ахэм цыфыбэ ахэлэжьагъ.

Юныгъом и 14-м Мыекъуапэ игупчэ щызэхашэгъэ культурнэ юфтхьабзэхэм къаюлапэ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан. Ащ игъусагъэх республикэм игъэцэкълэ хэбзэ къулыкхуэхэм ыкли къэлэ администрацием япащэхэр, нэмыкхэри.

Сыхьатыр 10-м къыщегъэжьагъэу къэгъэлэгъон экспозициеу «Адыгеи столица — мастерами гордится!» зыфилюрэр урамэу Краснооктябрьскэм шыкыуагъ. Мыекъуапэ юф шызышлэрэ

предприятиехэм япродукцие мыщ къыщэгъэлэгъуагъ. «Тойота Центр Кубань» ыкли пшъэдэклыхъэу ыхьырымклэ гъунэкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Юг-Авто Майкоп» зыфилюхэрэм къызылуахыгъэ площадкэхэм мэфэкл юфтхьабзэхэм ахэлэжьэхэрэр якълэпэнхэшъ, нэлуасэ зафашын амал ялагъ. АР-м и Лышхъэ шлогъэшлэгъонэу къыплыхъагъэх адыгэ лъэкъ творчествэм ифестиваль хэлажьэхэрэм, джащ фэдэу лъэкъ-культурнэ объединениехэм, еджэплэ учреждениехэм ыкли ныбжьыклэ

клубхэм ястендхэр. Цыфхэм гушылэгъу афэхьугъ.

Ылэгъугъэм республикэм и Лышхъэ уасэ фишлызэ журналистхэм къызэрарилуагъэмклэ, обществэр зэзыпхырэ мыщ фэдэ мэфэкл юфтхьабзэхэр нахьыбэрэ зэхэщэгъэнхэм мэхъанэшхо ил. Сыда плэмэ цыфхэр ащ егъэгъушлэх, зыкыныгъэм фещэх.

— *Къалэм и Мафэ Мыекъуапэ щыпсэухэрэм ямызакъоу, ащ ихьаклэхэми анахь шу альэгъурэ, агъэлэплэрэ мэфэклхэм ащыц. Къалэм игъэхьагъэхэм арыгушхохэрэм ыкли инеушырэ мафэ зыфэдэщтым ыгъэгумэкыхэрэм зэкълэми мы мафэр зэдытимэфэкл. Адыгеим икълэ шъхьалэ тапэкли хэхъоныгъэхэр ышлынхэм, мыщ ушыпсэуныр гупсэфыным ыкли нэмык! шьолъырхэм дэгъуклэ игугъу ащашыным тапэкли юф дэтшлэщт, амалэу тилэр етхьыплэщт,*

— къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Экспозициеу къагъэхъазыргъэхэм зяплыхэ нэуж АР-м и Лышхъэ къэлэ гупчэ паркым шылагъ. Тикъэлэ шъхьалэ щыпсэурэ нэж-лужхэм ялэуылэ мыщ икълэрыклэу щашыжыгъэ «ракушкэм» екълэпэ, цыфыбэхэм гушылэгъу афэхьугъ.

Мы мэфэ дэдэм урамэу Советскэм къыщызылуахыгъэ ермэлыкьми мэфэклыр къыгъэбаигъ. Бэдээр, тучан уасэхэм анахь пыутэу гъомылэпхъэ ыкли мыгъомылэпхъэ продукцие зэфэшъхьафхэр мыщ щызэбгъэгъотынхэ амал шылагъ.

Мыекъуапэ и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэкл юфтхьабзэхэм ахэлэжьагъэу цыфхэр зэрэгъэцэфыгъэх, ордэхэр къалуагъэх, къэшъуагъэх, рыразэхэу зэбгырыкыжыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Урысые Федерацием и Президент къафэгъушлэщт

Адыгэ Республикэм щыщ нэбгырэ 29-у аныбжьыкълэ илъэс 90-м нэсыгъэхэу, бэгъашлэхэм ахалытагъэхэм Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиныр къазыщыфэгъушлэрэ тхылъыр къалуклэщт. Ащ лъапсэу фэхьугъэр Урысые Федерацием Пенсиехэмклэ ифонд Адыгэ Республикэмклэ и Къутамэ мазэ къэс зыныбжь хэклотэгъэ цыфхэм афэгъэхьыгъэ къэбарыр УФ-м и Президент и Администрацие зэрэлэкигъахьэрэр ары.

Зэфэхьысыжхэм къызэрагъэлагъорэмклэ, илъэс 90-м къехьугъэ бэгъашлэхэри мымаклэу Адыгеим щэпсэх. Тиреспубликэ ицыф гъэшлэгъэ нэбгыри 7-мэ илъэсишъэ къызэранэклыхъ ыкли бэгъашлэхэм ахэхьагъэх. Юныгъо мазэм нэбгырипллымэ лэшлэгъу юбилей ялэщт, нэбгыритлумэ — илъэси 101-рэ, зы бзылыфгъэм ыныбжь илъэси 103-рэ зэрэхьухэрэр хагъэунэфыкыштых.

Хабзэ зэрэхьухъэу, илъэси 100 хъугъэхэм ыкли ащ къехьухъэхэм ямэфэклыхъ Урысые Федерацием Пенсиехэмклэ ифонд Адыгэ Республикэмклэ и Къутамэ ипащэу Къулэ Аскэрбий ыкли ПФР-м ичыплэ къулыкхуэхэм ялыкхуэхэр афэгъушлэх.

Зимэфэкл хэзыгъэунэфыкыхэрэм тэри тафэгъушлэ. Псауныгъэ ялэнэу, ялыфгъэхэм яхьар адагощэу шылэнхэу тафэлъало.

Урысые Федерацием Пенсиехэмклэ ифонд Адыгэ Республикэмклэ и Къутамэ ипресс-къулыкху.

ТХЪАКЛУШЫНЭ Аслъан:

**«Бюджетым епхыгъэ зэфыщытыклэхэм
язэдемыгъэштэныгъэ гъэтэрэзыгъэаныр — Темыр
Кавказым зыпкъитыныгъэ илъынымклэ
къэралыгъо политикэм ипшъэрыл»**

Адыгеим и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан Урысые Федерацием и Президент и Администрация зэрэригъэблэгъагъэм тетэу Дунэе дискусионнэ клубэу «Валдай» зыфилюрэм ияпшлэнэрэ зэхэсыгъоу Новгородскэ хэкум ихыкълэу Валдай Юныгъом и 16-м къыщегъэжьагъэу и 19-м нэс шыкълорэм хэлажьэ.

Мы илъэсымклэ конференцием темэу илэр — «Многообразие России для современного мира». Урысые обществэм ыпашхъэ ит упчлэхэм яджэуапхэм алыхъуштых Урысыем ыкли лэклыхъ къэралхэм яполитикэ, общественнэ, динлэж пашэхэр, философ цлэрылэхэр, пстэумкли нэбгырэ 200-м ехъу. Яеплъыклэхэр къалохэзэ джырэ дунаим лъэкпхэм хэхъоныгъэу щашырэм ыкли Урысыем хэгъэу кълэ юфтхьабзэу щызэрахьэхэрэм атегушылэщтых. Ащ даклоу общественнэ-политикэ, гушъхьэлэж байныгъэхэм альапсэ тет обществэм федеративнэ зэгурылэныгъэм иамалэу шуагъэ

къэзытыштыр щыгъэфедэгъэнымклэ яшлэшхэр къалэщтых.

Конференциеу «Шьолъыр зэфэшъхьафхэр» зыфилюрэм исессие Темыр Кавказым ихэхъоныгъэ итемэ шъхьалэхэм зыклэ ащыц зэрэхьухъэм ошлэдэмышлагъэ хэлъап. Урысыем и Президентэу Владимир Путиным зэрилъытэрэмклэ, Темыр Кавказыр — «...мэхъанэшхо зилэ шьолъыр, зэрэ Урысыеу ищынэгъончъагъэклэ ижыкълэ къыщегъэжьагъэу ащ мэхъэнэ шъхьалэ илэу щыт». Тхьаклушынэ Аслъан конференцием къышыгушылэгъэхэм зыклэ ащыц, темэр — «Темыр Кавказым ихэхъоныгъэ — цыф лъэкпк пстэуми зэдыряпшъэрыл» зыфилюрэр ары.

Тхьаклушынэ Аслъан ипсалъэ къызэрэщыхигъэщыгъэмклэ, Темыр Кавказыр — тарихъ-культурнэ мэхъанэшхо зилэ лъэныкыу, арышъ, нэмыкхэм икультурэ зэратакырэр къыдэлытэгъэн фае, лъэкпхэм нэшанэу ялэхэр къыдэзыллытэрэ екълэпэхэр гъэфедэгъэнхэ фае. Адыгеим и Лышхъэ къызэрэхигъэщыгъэмклэ, Темыр Кавказыр адрэхэм зэрафэмыдэр дунаим щызгъэфедэхэрэр щылэх Урысыем геополитикэм ылъэныкыкълэ нахь къытелынклэнхэм пае. Гушылэм пае, «черкес юфыгъоклэ» заджэхэрэр къэбарлыгъэгъэлэс амалхэм бэрэ агъэфедэ.

(Икълэх я 2-рэ н. ит).

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан:

«Бюджетым епхыгъэ зэфыщытыклэхэм язэдемыгъэштэныгъэ гъэтэрэзыгъэныр — Темыр Кавказым зыпкъитыныгъэ илъынымклэ къэралыгъо политикэм ипшъэрылъ»

(Икълух).

Тхъаклушынэ Аслъан къызэгущылэм Темыр Кавказым ихэхъоныгъэ исоциальнэ-экономикэ лъэныкъо ыналэ тыригъэтыгъ. Социальнэ-экономикэ лъэныкъохэмклэ лoфхэр зыпкъ игъэуцогъэнхэмклэ, Темыр Кавказым щыпсэурэ цыфхэм ящылаклэ зыкхегъэлэтыгъэнымклэ лъапсэу ащ ылытэрэр шьолъыр экономикэм исектор гъэпытэгъэныр ары. Социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэм истратегическэ лъэныкъо шхъалэу хъун фаер чыплэхэм зэхэуытэгъэ хэхъоныгъэу ашыщтыр ары, мыщ дэжым къэкloплэ гъэнэфагъэхэм къапкъырыкыххэ лъэныкъо зэфэшхьафэу шылэхэр лэуытыплэ ашлынхэр ары. Темыр Кавказым иэкономикэ ихэхъоныгъэ гъэпсынклэгъэн лъэныкъомклэ клон ылъэкыщт, пстэуми апэу агропромышленнэ комплексимрэ псэолъэш материалхэмклэ промышленностымрэ япхыгъэу ар щыт. Зеклон-рекреационнэ лъэныкъом ипроэктуху гъэцэклагъэ хъухэрэм непэклэ пшъэрылъ къагъэуцу а отраслэхэм зыкхегъэлэтыгъэнэу.

Адыгеим и Лышхъэ зэрилъытэрэмклэ, непэ бюджетхэм азыфагу илъ зэфыщытыклэхэр бюджет федерализмэм ипринципхэмрэ хэгъэгум ихэхъоныгъэклэ стратегиеу плэлэ кыххэм тегъэпсыхьагъэу щытымрэ икьоу адиштэхэрэп. Шьолъырхэм ябюджетхэм, анахъэу чыплэ бюджетхэм, федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу шылэм къыпкъырыкырэ пшъэрылшышхохэр афэуклочыхэрэп, сыда плэм мылкъу къэкloплэхэр арагъэгъотыхэрэп. Хабзэ зэрэхъугъэу, шьолъырхэм яхахъохэм анахыбэр бюджет лъэныкъомклэ лэжвапклэм пэлохъэ, джащ фэдэу шэпхъэ гъэнэфагъэу шылэхэм атэтэу гупчэм кыкыызэ

бюджет учреждениехэм апэлухъащ мылкъур ары нахыбэмклэ зыфитегъэпсыхьагъэр. А лъэныкъом укыиклэу угушылэн хумэ, хэгъэуэфыкыгъэн фае джырэклэ шылэ хэбзэлэхэ ыкли бюджет хэбзэгъэуцугъэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэ зэрэфаер, полномочиехэр зетемыутыгъэхэмэ зэрэмыхуштыр ыкли хабзэм икыулыкыу зэфэшхьафхэм япшъэдэклыж зынэсырэр зэхэфыгъэныр. Бюджетхэр зэфэдиз шыгъэнхэр ыкли бюджет зэпхыныгъэхэм хэхъоныгъэ афэшлыгъэныр ары ащ кыкылырэр.

— Тэ теуцолэжын фае Темыр Кавказым иреспубликэ пстэуми ябюджетхэм шыклагъэ зэрялэм, шьолъырхэм хэбзэлэхъэу ащаугъоирэр бюджет хъарджхэм бэклэ анахъ макl. Мыщ дэжым къэлогъэн фае шьолъырхэу зэфэдэ чылопс ыкли экономикэ къэкloплэхэр зилэхэм мылкъу зэфэшхьаф зэралэклахэрэр. Гъэпсын loфшлэным зыпкъитыныгъэ нэшанэ илэнымклэ ахэм яшлуагъэ къаклорэп. Бюджетым епхыгъэ зэфыщытыклэхэм язэтеклыкыныгъэ зэфэдэ шыгъэныр къэралыгъо политикэм ипшъэрылъ анахъ зигъохэм зыклэ ащыщэу тэлъытэ, Темыр Кавказым общественнэ-политикэ зыпкъитыныгъэ, мамырныгъэ, диным ылъэныкъоклэ зэзэгыныгъэ илэныхэ фае, — хигъэуэфыкыгъ Тхъаклушынэ Аслъан.

Социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэм ипрограммэхэу зэхагъэуцохэрэм къыдалытэн фае пстэуми апэу ныбжьыклэхэмрэ бзылфыгъэхэмрэ зыщылэжъэхэрэ отраслэхэм нахыбэу инвестициехэр алэклэгъэхъэгъэнхэр, кыхыгъэщыгъ Тхъаклушынэ Аслъан.

Адыгеим и Лышхъэ зэрилъытэрэмклэ, Темыр Кавказым иэкономикэклэ анахъ мэхъанэ зилэр урысые рынкэм

икьоу ар кыхыгъэлэжъэгъэныр ары. Рынкэм ихэхъоныгъэ ылъэныкъоклэ loфшлэбзэ шхъалэу алытэхэрэм ахагъэханхэ фае loфшлэплэ чыплэклэхэр зэхашхэнхэм фэгъэцэфыгъэнхэр, мыщ кыхыгъэуытэх бизнес цыклымрэ гурытымрэ; джащ фэдэу loфшлэкло кыуащлэм шлуагъэу кыхыгъэрэм зыкхегъэлэтыгъэным, цыфхэм япсэуклэ нахышлу шыгъэным япхыгъэ амалхэр ягъэгъотыгъэнхэр; loфшлэным ирынкэ институт гъэнэфагъэхэу шылажъэхэрэм шлуагъэу къатырэм хэгъэхъогъэныр.

— Темыр Кавказым щыпсэурэ цыф лъэпкъхэм тарихъ гъогоу къакулгъэм илъэхъан социо-культурнэ институт зэфэшхьафхэр ялэ хъугъэх, ахэм альапсэр лъэпкъ дипломатиерэ зэкloми зэдыряеу щыт шлуагъэхэмрэ ары. Джырэ обществом ахэм опытышлу кыилэклагъэхьагъ. Цыф сообществэ зэфэшхьафхэм ядунэе гурылуаклэ зэпэблэгъэныр, цыф лъэпкъ зэфэшхьафхэр ыкли дин земылэуужыгъохэр зылэжыхэрэ мамырэу зэдэпсэунхэр, джащ фэдэу зэтэклыныгъэр, зэфэмыдэныгъэр шылэныгъэм къыпкъырыклэу зэрэщытыр къагурылоныр пстэуми апшъэу щыт. Зы лъэпкъым адрэр гурылоном, цыхъэ фишыным ыкли делэным, зэдэгущылэгъу-зэдэлэжъэныгъэ азыфагу илэным мэхъанэшхо ялэу щыт. Есымыгъэлыящэу къэслон слъэкыщт Адыгеим ащ фэдэ екloпаклэр лъапсэу зэрэщалытэрэм ишлуагъэклэ непэ Кавказым имамыр шьолъырэу зэрэщытыр. Мамыр шылаклэр тэ тэгъэлэплэ ыкли къэтэухъумэ, общественнэ-политикэ зыпкъитыныгъэу республикэм илъыр ащ щыпсэурэ цыф loшхэм, акылышлохэм зэдырябайныгъэу щыт, — кылуагъ Тхъаклушынэ Аслъан.

Шьолъырым иамалхэр дэгъоу дгъэ-

федэнхэ фае «тэ — Урысыем тырицыф» зыфилорэ гупшысаклэр гъэпсыгъэным ыкли цыф жьугъэхэм тэрэзэу ар къагурылоном пае. Джырэ лъэхъаным псэурэ цыфхэм: бгъуитлумкли мыхушт екloпаклэхэм задырагъэхьых хушчтэп: «ижырэ хабзэхэм къафэдгъэзэжышчт» е «ижырэ хабзэхэр lэклиб тшыщтых» зылохэрэм адедгъаштэ хушчтэп.

Ипсалъэ зыиухыштым Тхъаклушынэ Аслъан зэрэклигъэтхыгъэмклэ, зэдытиунэу щыт Урысыем тапэклэ кыырыклоштымклэ пшъэдэклыж зыхыхэрэр политикэ закхъохэр арэп, шлэныгъэлэжъэхэми ягушылэ лъэш гъэпсын пшъэрылъ ин зэшлухын зэрилъэкыштым фэдэуи, зэхэкътэн мэхъанэ илэн ылъэкышчт. Мыщ дэжым пшъэрылъ шхъалэу къэнэжырэр амалхэр зэкlo гъэфедэгъэнхэр ары, Урысыем щыпсэурэ цыф лъэпкъ зэфэшхьафхэм якультурэ къэухъумэгъэнымклэ ыкли гъэпытэгъэнымклэ бгъэфедэн лъэкышчт къэкloплэхэр лэуытыплэ тшылхэ фае.

Дискуссионнэ клубэу «Валдай» зыфилорэр зэлъашлэрэ экспертхэу Урысыем илэклиб къэрал ыкли илэклоцл политикэ изэгъэшлэн фытегъэпсыхьагъэхэм язэлукланl. Клубыр 2004-рэ илъэсым Ионыгъом зэхашхъагъэ ыкли ащ клэщакlo фэхъугъэхэр агентствэу «РИА Новости» зыфилорэр, lэклиб къэрал ыкли обороннэ политикэмклэ Советыр, гъэзетэу «The Moscow Times», журналхэу «Россия в глобальной политике» ыкли «Russia Profile» зыфилорэр ары. Клубым ипшъэрылъ шхъалэхэм зыклэ ащыщэу щытыр lэклиб къэралхэм Урысыем еплъыклэу кыыфрылэр нахышлу шыгъэныр, уасэу кыыфашырэм зыкхегъэлэтыгъэныр ары.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипресс-кыулыкыу

ПСАУНЫГЪ

Гриппым зыщыухъумэгъэным

Бжыхъэ—клымэфэ лъэхъаным цыклым ини гумэклигъо къафэзыхыхэрэм ащыщ зэпахырэ узхэу пэтхъу—лутхъумрэ гриппымрэ «зыкызэралэтырэр». Зэрэдунаеу ахэм апэуцужыгъэным фэшl агъэфедэрэр иммунопрофилактикэр, пэшлорыгъэшэу вакцинэ цыфхэм ахэлъхъэгъэныр, пкышъолым ыкыуащлэ хэгъэхъогъэныр ары.

Гриппыр къызэутэклын ылъэкышчхэм япчъагъэ нахъ макlэ шыгъэным мэхъанэшхо зэрилэр къыдалытэзэ, илъэс къэс республикэм иуццалэхэм къарагъэуалэ ищыклэгъэ вакцинэр. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэу къызэритырэмклэ, икыгъэ илъэсым ибжыхъэ-клымэфэ лъэхъан («эпидсезон» зыфалорэм) тишьолъыр щыпсэурэм ипроцент 17 вакцинэр зыхалъхьагъэр (УФ-м — процент 25-рэ). Гурылогъуаеп зэпахырэ узым зимыушъомбгъуным фэшl мы loфшлэбзэм кыхырагъэуытэрэр нахыбэ къэс зэрэнахышлур.

Медицинэ ушэтынхэм нафэ къызэралырэмклэ, пэшлорыгъэшэу прививкэр ифэшъуашэм тэтэу зыщашыгъэ чыплэм зэпахырэ узыр къызэутэкыхэрэм япчъагъэ фэди 1,7-клэ нахъ макlэ щэхъу, ащ кыкылэпэкlo а узхэм къахэ-клын ылъэкышчт нэмыклэ узхэри цыфхэм ялэ хъуным ишынагъуи кыелыныр.

Мы лъэхъаным республикэм щыпсэухэрэм

вакцинэр агъотышт-амыгъотыштым тызыкloупчлэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ Министерствэм къызэрэщыталуагъэмклэ, «Гриппол» зыфалорэ вакцинэр зэетыгъо (дозэ) мин 80 хъоу lэзэплэхэм алэклагъэхьагъ. Хабзэ зэрэхъугъэу, апэ аратышчт «группа риска» зыфалохэрэм — анахъ шлэхэу узыр къанэсыным ишынагъо зышхъарыт хъухэрэм: клэедджаклохэм, клэлэцыкly lыгыплэхэм ачлэхэм, ащылажъэхэрэм, студентхэм, клэлэгъаджхэм, медицинэм илофышлэхэм, нэмыкхэми.

Республикэм иамбулаториехэм, поликлиникэхэм прививкэхэр ащашых. Узым зыщыухъумэныр нахъ lэшlэх ащ нэужым уелэзэным нахыи. Арышъ, шъузэпхыгъэ поликлиникэхэм шъуаклоплэнэу, вакцинэр зыхыжъугъэлъхъанэу амал щыл, ар къызыфэжъугъэфед.

ЖАКІЗЫКЫО Аминэт.

Чъэпыогъум и 1-м нэс кыхыхын фае

Урысые Федерацием Пенсиехэмклэ ифонд Адыгэ Республикэмклэ и Къутамэ шъугу къегъэкыжы: федеральнэ фэгъэклотэныгъэ зилэ цыфым социальнэ фэлло-фашлэу къэралыгъом ыгъэнэфагъэм игъэфедэн зыфэдэщтыр 2014-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м ехъулэу кыхыхын фае.

Лъэныкъуишч хъурэ социальнэ фэлло-фэшлэхэм федеральнэ фэгъэклотэныгъэ зилэр хэдэн амал иl: фэгъэклотэныгъэр фагъэцэкloнэу кыгъэнен е ащ ыуасэу агъэнэфэгъэ ахъщэр кыалихын ылъэкышчт. Социальнэ фэлло-фашлэхэм альэныкъоклэ фэгъэклотэныгъэу ялэхэр илъэс къэс индексация ашых. 2013-рэ илъэсым мэлъыфэгъум и 1-м кыщегъэжъагъэу ар сомэ 839-рэ чапыч 65-рэ мэхъу. Ащ хэхъэх:

— lэзэгъу уцэу ящыклагъэхэр ягъэгъотыгъэнхэр — сомэ 646-рэ чапыч 71-рэ;

— lэзэплэ-зыгъэпсэфыплэ учреждениехэм клонхэмклэ пугтэкхэр ятыгъэнхэр — сомэ 100-рэ чапычи 5-рэ;

— ыпклэ хэмылэу lэзэплэ учреждениехэм мэшloкугъогу транспортымклэ клонхэр ыкли къэкloжынынхэр — сомэ 92-рэ чапыч 89-рэ.

Ыпэкlэ агъэнэфэгъэ унашъор зэблэзыхъунэу фэмыехэр Пенсиехэмклэ фондым къэкloнхэ ищыклагъэп. Ау социальнэ фэлло-фашлэхэм апылэ унашъор зэблэзыхъу зышлоигъохэр 2013-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м шломыклэу зыщыпсэухэрэ чыплэм шылэ Пенсиехэмклэ фондым клонхэш, лэлэу тхылэ атхын фае.

Илъэсэу тызыхъэтым илоныгъо и 1-м ехъулэу федеральнэ фэгъэклотэныгъэ зилэу тиреспубликэ щыпсэурэ нэбгырэ 44972-м шыщэу нэбгырэ 7167-мэ социальнэ фэлло-фашлэхэр зэкlo кыыфагъэфедэх. Нэбгырэ 33751-мэ ар щагъэзыгъэу ащ ычыплэ ахъщэ кылахахы.

Федеральнэ фэгъэклотэныгъэ зилэхэм япроцент 75-м ахъщэр кыхыхыгъ, процент 25-м социальнэ фэлло-фашлэхэр кыыфагъэфедэх.

Урысые Федерацием Пенсиехэмклэ ифонд Адыгэ Республикэмклэ и Къутамэ ипресс-кыулыкыу

МЫЕКЪУАПЭ ИМЭФЭКИ ФЭГЪЭХЫГЪ

Лышхъэр
кызыщэуцум

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, Правительствэм хэтхэр, Мыекъуапэ иадминистрация ипашэу Александр Наролиныр къэгъэлъэгъонхэм яплыхъэ, адыгэ шыуашэхэм адэжь кышыуцугъэх. Ядэхагъэ нэм фэмыплъэу Лышхъэм кылуагъ. Тхьаклушынэ Аслъанрэ Александр Наролиныр цыфхэри къагоуцохъэ, къэгъэлъэгъонхэм апашхъэ щытхэу, анахъэу адыгэ шыуашэр къахагъэщызэ,

Адыгэ Республикэм икъэлэ шхъалэу Мыекъуапэ и Мафэ игъэклотыгъэу агъэмэфэкигъ. Тарихъым, экономикэм, гъэсэныгъэм, спортым, псауныгъэм игъэпытэн, культурэм афэгъэхыгъэ къэгъэлъэгъонхэм уагъэгъуазэщтыгъ. Щыланьгъэм ахэр епхыгъэхэу зэрэгъэпсыгъэхэм фэш цыфхэр ашлогъэшлэгъонэу яплыхъыгъэх.

Тарихъ сурэтхэр

Мыекъуапэ итарихъ къэзылэтэрэ сурэтхэм узылэпашэ. 1960-рэ илээсхэм къалэм иурам шхъалэу Краснооктябрьскэм теплъэу илагъэр тшлогъэшлэгъон. Автобусэу урамым кышылыагъорэм фэдэ транспорт непэ къалэм щызеклоу тлэгъуреп. Автомобиль псынклэу «Волгэр» а лъэхъаным зыфэдагъэри сурэтхэм къалуат. Кинотеатрэу «Гигантым» итеплъэ непэрэ шылакэм ебгъапшэ пшоигъоу гуклэ зэфэхьысыжхэр ошых.

Вокзалым, стадионым ясурэтхэм, нэмыклхэм уяплыхъэ, зэхъоклыныгъэу афэхъухэрэм уарэгъушо. Къалэм фэгумэкирэ цыфыр ары ащ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр зышыхъэр.

Мэфэклим дештэ

Мыекъуапэ имэфэки фэгъэхыгъэ тхыгъэхэу пчэгум щытлэгъухэрэм адыгабзэкли, урысыбзэкли тыкъяджэ. Цыфэу дэххэм къалэр зэрагъэлаплэрэр тхыгъэхэм ахэолъагъо.

Щаплэхэр

Нэпэеплъ шлухъафтын пшын плэкышты пкыгъохэр зыщэхэрэм цыфхэр нахыбэу яклуалэщтыгъэх. Кавказ шьолырым ис лъэкхъэм ятарихъ, якультурэ яхылагъэхэр, нэмыклэпэщысэхэр зыщэфыхэрэм тарихылагъ.

Щаплэхэм егъэблэгъэ тхылхэр кыуаты, ялофшланлэ узэ-

Псэм фэдэу усэгъэлъаплэ, сикъал!

рэклошт шыклэр лупклэу кыпфалуатэ. Сатыум пыцагъэхэмрэ щэфаклохэмрэ язэфыщытыклэхэр нахъ зэпэблагъэ зышхырэма ащыщ нэпэеплъ пкыгъоу узыклэупчлэрэр кыпфагъэхъазырын зэралъэкыштыр.

Лъэпкъ
лэпэщысэхэр,
къэгъэлъэгъонхэр

Лъэпкъ хызмэтхэмрэ лэшагъэхэмрэ ягупчэ лофшланлэу «Нанэм» ипашэу Нэгъуцу Аслъан илээс заулэ хъугъэу фестивалхэр зэхещэх. Нахыпэкклэ къэгъэлъэгъонхэр псэуплэу Гавердовскэм шыклоштыгъ. Лэпэщысэхэм цыфхэр нахышлоу ацагъэгъозэнхэм фэшлэ къэгъэлъэгъонхэр къалэм имэфэки тефэу урамэу Краснооктябрьскэм щызэхашагъ.

Унагъом ишыклэгъэ лэмэпсымэхэр, лъэпкъ музыкэм епхыгъэ пкыгъохэр, нэмыклхэри гум къегушылыкых. «Нанэм» кышагъэхъазырырэ адыгэ шыуашэхэр лъэгъупхъэ къодыехэп. Нэр плэпахы.

нэпэеплъ сурэтхэр атырахыгъэх. Нэгъуцу Аслъан гушылэр кылихидзи, ялофшлагъэ тегушылагъэр маклэп.

Сурэтыш-модельер цырылоу Стлэшэу Юри ти Лышхъэ гушылэгъу зыщыфэхъугъэ уахътэр кыхъатымыгъэщыныр тэрэзыло хъуштэп. Адыгэ шыуашэхэм, лъэпкъ лэпэщысэхэм осэ ин афашыгъ. Стлэшэу Юрэ илофшлагъэхэм ащыщ а чыплэм щытымылэгъугъэми, дунаим щызэлашлэрэ сурэтыш-модельерыр иныбджэгъухэм ягъусэу адыгэ шыуашэмэ яплыхъэ, тилъэпкъ ыцлэ чыжъэу зыгъэлугъэ цыем зэрэдэлажъэрэм, Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ шыклоштхэм Адыгеир зэрэхэлэжъэщтым атегушылагъэх.

Мамырныгъэр
къаухъумагъ

Абхъазым ишхъафитыныгъэ фэзаохъэ фэхыгъэ клалэхэу Адыгеим щыщхэм ясурэтхэри ащ щытлэгъугъэх. Нэгъуцу Аслъанрэ Къуижэ Къэплъанрэ ягукъэкыклэ ар агъэхъазырыгъ.

Хъодэ Адам, Шэуджэн Мурат, Нэхэе Казбек, Барцо

Рэмэзан, Хъабэхъу Рустам, Хъаткыо Алихан, Мыкыо Аслъан, нэмыклхэу Абхъазым щыфэхыгъэхэм ясурэтхэр къагъэлагъох. Къуижэ Къэплъан кызырэтхылагъэу, мамырэу тыщылэным фэшлэпкъ шлэжъыр нахъ дгъэлъэплэн фэе. Ныбжыкклэхэм щысэ зытырахышт клалэхэм ащыщых Абхъазым щыфэхыгъэхэр.

Батырхэм
япчэгу

Псауныгъэр зыгъэпытэхэрэм, спортым пыцагъэхэм якъэгъэлъэгъонхэри гум рыхыгъэх. Атлетикэ онтэгъум пыцагъэхэм штангэр пчэгум щалэты. АР-м изаслуженнэ тренерэу Виктор Вороновыр япашэу батырхэм яухъазырыныгъэ къагъэлъэгъуагъ. Дзюдомклэ бэнаклохэм якъулайныгъэ тшлогъэшлэгъоныгъ. Гимнастикэм пылхэм, клуачлэр зыгъэпытэхэрэм спорт псэуалэхэр агъэпсыгъэх. Ахэр бгъэфедэнхэ зэрэплэкыштыр тре-

нер-клэлэгъаджэхэм къалотагъ. Боксым пылхэм яухъазырыныгъэ къагъэлъэгъуагъ.

Концертхэр

Къэлэ паркым, В. Лениным ыцлэ зыхырэ пчэгум концертхэр ащыклуагъэх. Клэлэцкылу ансамблэхэу «Мыекъуапэ инэфыльэхэм», «Майкопчанкэм», «Казачатэм», ветеранхэр зыхэт купхэм ордэхэр къалуагъэх, къэшъуагъэх.

Пчыхъэм концертышхоу шылагъэм Нэхэе Тэмарэ, Кушъэко Симэ, Дзыбэ Мыхъамэт, Еутых Вячеслав, Мыгу Айдымыр, нэмыкл артистхэу бэрэ тлэгъухэрэр хэлэжъагъэх. Эстрадам пытэу кыхъуцохэрэ Биданэкыо Замирэ, Хъаткыо Раситэ, Мелана Четадзе, къэшъокло купэу «Синдикэм» мэфэклэ зэхыхъэр къагъэдэхагъ. Артист ныбжыкклэхэм адыгэ ордэхэр, тиреспубликэ фэгъэхыгъэхэр къалуагъэх. Нэхэе Тэмарэ Мыекъуапэ фэгъэхыгъэ ордэдыр кызыхедзэм, едэлухэрэр дежъуугъэх.

Мэфэклир жьогъотоп дахэклэ аухыгъ. Концертыр дэгъоу зэрэклауагъэм фэшлэ Мыекъуапэ иадминистрация культурэмклэ и Гъэлорышланлэ ипашэу Цей Розэ тызэрэфэразэр гъэзетымклэ етложьы тшлогъу.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

КІЭРМЫТ Мухьдин:

— Гухэлъ благъэу силэхэм къашезгъэжъэн, — ылауаг ащ. — Хы Шуццэ лушъом лут шапсыгъэ къуаджэхэм ащышэу ШэхэкIэй псэолъэшлын Iофхэр кызышлосэхы. Ахэм апкь кыкыкIэ бэрэ сэкIо, бэрэ сыкыбыщылэн фаеу мэхъу, ащ щыпсэухэрэм, анахъэу нахьыжъхэм, сахэхъэ. Лъэшэу згъэшэгъуагъэ ахэм чIыпIацIэхэр, къэкIыхэрэм, къолэбзыхуэм, хьакIэ-къуакIэхэм ацIэхэр, нэмыкIыбэхэр адыгабзэкIэ зэрашлэхэрэр, кызыралохэрэр. ЕтIа ни Кавказ заом илыгъэ нахьыбэу зыщыкIуагъэр мы чIыпIэхэр ары. Ащ фэгъэхьыгъэу нахьыжъэм къалотэжыныу ашIэрэр бэу гу лъыстагъ. Ахэр нахь куоу зэбгашIэхэу, щымыгъуазэхэм и алъыбгъэлэсынхэр игъоу слъытагъэ ыкIи гуманитар шэныгъэхэмкIэ институтэу тIлэм ипашэу Бырсыр Батырбый сиеплъыкIэхэмкIэ сьдэгощагъ. Ащ кызыдыригъэштагъ. Джы мары экспедициеу Iлощтыр агъэхъазыры, мы мазэр имыкIыгъэ илофшIэн ригъэхъэнэу тэгугъэ, сэ мылкъумкIи, нэмыкI лъэныкъохэмкIи саделэнэу сыхъазыр ыкIи згъэгугъагъэ. Экспедицием тхьамаф-тхьамэфитлу горэм Iоф кычишIэу, чылагъохэр зэкIэри кыкIуэхъэхэмэ, материал пае

«Хэxъоныгъэхэм кIуачIэ къыпхалъхьэ»

Кјэрмыт Мухьдинэ Къэралыгъо Советым — Хасэм зэридепутатым имызакъоу, зибизнес анахъ зезыгъэушъомбгъугъэ предпринимателэу республикэм исхэм ащыщ, ау ар Адыгеим църыло щызышыгъэр арарэп. Лъэпкъ лофхэм лъэшэу зерапылэу, ыгуи, ыпси, имылькуи ахилъхъээ зерафэбанэрэр ары республикэм имызакъоу, къыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэми зэлъязыгъэшлагъэр. Хэкужьем ис адыгэхэмрэ къыбым щылэ хъугъэхэмрэ зэрэшлэнхэм, зэхэхэнхэм, зэпхыныгъэ азыфагу илыным пае маклэп ащ ышлагъэри ышлэрэри. Лъэпкъыбзэр, хабзэхэр мыклодыжъынхэм,

кыткӱхъухъэрэ лӱужхэм ахэр алы-
 ӱсыжьынхэм ар лъэшэу ыуж ит. Ары
 ушхъагъу шхъаӱэу фэхъугъэр пстэу-
 мын зэльашӱгъэ кӱлэлцӱкӱкӱ къэшъокӱ
 ансамблэу «Нэфыр» зэхичӱным, ащ
 ӱкӱыб кӱэралэу тильэпкӱэгъухэр бэу
 зыщӱпсӱхэрэ кыригӱӱэкӱлухъанхэм,
 нэмыкӱ ӱфтхъэбзэ зэфшхъафыбэхэр
 зэхичӱнхэм. Хабзэ зэрэфэхъугъэу,
 джырӱблагъэ Мухъдинэ «Нэфыр» Тыр-
 куем ыщӱгъагъ, бэшлагъеп кызыкӱ-
 жьыгъэхэр. Лъэпкӱ ӱфхэм афӱгъэпсы-
 гъэу джыри охътэ блэгъэм зэшӱлхын-
 хэу гухӱл горӱхэр ӱлӱхэу зӱэтхыгъ.
 А зепстӱэм кӱатедгъэгущӱлэ тшӱюи-
 гъов джырӱблагъэ ащ зылудгъӱкӱлагъ.

**ба уизакъоу мы юфхэм
ауж уитызэ?**

— Сыд фэдэрэ лофи шуагыгъу кытырэр зыплъэгүклэ, нэмыкл пстэури пщэгүпшажкы. Мы ма-зэм и 13-м ильэси 10 хуугъэ «Нэфым» апэрэ репетициер зи-шыгбагэр. А лъэханыр псын-клэ дэдагыу плон плъэклыштэл, лофыгъуабэмэ, пэрыохубэмэ тарихыплэу кыыхэкыгъ. Ахэри зэшлотхыгъэх. Еджэнми егу-гъухэ, адыгабэмэ, хабзэхэмэ, тарихтым язэгъэшлэн чанэу пылхэмэ, лэкыб кьэрал щэн-хэу зясэлэм, зыми ышлошъ ху-гъагъэп. Апэрэ ильэс дэдэм Сирием купыр сцагъэ. Ащ ыужым нэбгырэ 30 кьэшъокло купым хэтыгэмэ, а пчъагъэр 148-м нэсыгъ. Шуашэу ащы-гыштхэмкли лэф тыхэтыгъ. Джы штэгъуитф зэфэшъхъафэу ялэ хуугъэ, кьэшъо 15 — 16 фэдиз концертхэ къащашы. «Нэфым» непэ нэбгырэ 200-м еху хэт. А зэпстэур хэхьо-ныгъэ маклэп, ахэм клуачлэ кыпхалъхъэ. Джы Инэм ымы-закъоу, районым кьутамэхэр зыцэхэтцэнхэу итхъухъагъ. Сыда плэмэ псэуплэ пэпчъ кы-кыхъээ кьэшъонэу кьэклох пло-ми хьушт. Ансамблэм иапэрэ ильэсхэм кьащыулагъэу кы-щышъуагъэхэу, аныхъ кьэшъо-кло дэгъухэм клэлэцкыкыхэр джы ядгъэгъэсэщтых. Кьэклорэ ильэсым ишышъхъэлү мазэ Из-раиль ыкли Иорданиям тцэн-хэу гухэл тилэшъ, ащ фэд-гъэхъазырыштых.

— Мухьдин, уигухэльхэр кьыбдэхьунхэу тыпфэля-лю, уахэтэ кьыхэбгьэкли гуцылэгьу укызыэрэтфэхьугьэм пае тхьауегьэ-псэу.

— Шъори тхъашъугъэпсэу.

Дэгуцылагъэр
ХЬУТ Нэфсэт.

кыызэрэмынэщтым щэч хэ-
лъэп. Ары охътэ благъэмкIэ
гүхэлъ шъхьалэу зыуж титыр.

— «Нэфыр» джыри ТЫР-
КҮЕМ ПЩЭГЬАГЪЭ...

— Ары, икыгыз шышхыэу мазэм тыклогыагы, и 16-м кыычыулагыэу и 26-м нэс тыкыэтыгы. Пэшлорыгыэшыэу мы ильэ-сым игыэтхэпэ мазэ лыкыо куп сикгысуэу Тыркуем икыкухэм ащыщэу Яловэккэ заджэхэрэм пэмычыжыэу шылэ кыэлэ цыкылоу Алтыново зыфилорэм тыклогыагы. Джашыгым тахахыэмэ зэрэтшюигэхэм, гухэлэ гыэнэфагыэу тилэхэм кыащыдгыэгыуазехи, тыздэщылэштхэри кыэдгыэнэфагыэх... Нэбгырэ 46-рэ тыхыоу тыкылагу. Ансамблэм хэт ккэлэцкыкылухэр нэбгырэ 33-рэ хыуштыгыэх, адрэхэр ахэм лоф адэзышлэхэрэр, нахыжыхэр, журналистхэр... Чылэгыуих зэккэмккы кыэткылухыагы, ахэм нэбгырэ мин 12 тильэпкыэгыоу адэсэу ары ежыхэм кыызэралорэр.

— Анахьыбэу шъуздэ-
кӀуагъэу хъурэр Тыркуер
ары.

— Тыркүөм тильэпкьэгүү-

хэр анахыбэу исых. Шыпкээу плочтмэ, ежхэми пчягээр зэтыралотыкы, джащ фэдизэу бэ мэхьух. Чылагьохэр зым 380-у кьелытэ, 807-рэ зылохэрэри шылэх. Сэ слызгьугэмрэ зэхэсхьгэмрэ зэфэсхьысыжыызэ кьызэрэслытэрэмклэ, миллиони 8 — 9 фэдиз адыгэу ис. Ары Тыркуем нахыбэу тыкломым ушхьагьу шхьабэ фэхьурэр. Тилэпкьэгьухэр ащ фэдэу бэу зерысхьэм нахыбэрэ тыклоу, тахьхэу, бзэр зэхядгьэхэу, тирорэдхэм ядгьэдэлүхэу, тикьашьохэр ядгьэлъэгьухэмэ, тиньыбжыкълэхэр нахыбэрэ зэхэдгьахьэхэмэ, зэпхыныгьэ горэ тазыфагу илыь хьуным тыцэгьы.

— Адэ шуагъэ къетэу гу
лыптагъа?

— Шуагъэ къеты. Мары 2007-рэ илъэсым апэу Израил тыклогъагъ. Ацыгъум визэхэр ышкылагъэу шытыгъ. Ахэм ягъэспын бэрэ южх ситыгъ. Сьд сикъынми пстэури зэшлосхи ссэгъэх. Ац кышыублагъэу Израилл кыкълэу экужьым къаколорэр хэлшыкълэу

нахьыбэ хуьгэ. КIэлэцIыкIоу тэ тIагъэхэм ежхэм афэдэу нэлүасэ ашIыгъэхэр кIалпыкIоху бэрэ кIыхэкIы. ГушIыэм пае, Рихъание кIыкIи лIыкIо купышхо 2008-рэ илъэсым кIэ-кIогагъ, адыгэ унагохэм ахэр арыдгъэсыгъэх. Тыркуем кIы-кIэу кIахIорэри бэдэдэ хуьгэ. КIэлэцIыкIухэм зэпхыныгъэу ялэ хурэр зэрэлъагъэкIуатэ-рэм уехъырэхъышэжьынэу цытэп. Бзэр ахэлъхьэгъынэм-кIи шуагъэ кIеты, сыда плэмэ тикIэлэцIыкIухэр ежхэм ялэ-гъухэм адыгабзэкIэ адэгущы-лэх, зэрафэлъэкIэу арагъа-шлэ. АдыгабзэкIэ ригъэджен-хуэ кIэлэегъаджэ зэрэдгъэ-кIогагъэми лъэшэу ишуагъэ кIэкIуагъ.

— Мухьдин, лъэкI зиѧ
пстѧури мыщ фѧдѧу
лъѧпкѧ юфхѧм ауж итхѧп.
Шъыпкѧу юощтмѧ, мырѧ-
уштѧу апылыры о зыр
ары плѧми хѧукъоныгѧ
хѧуштѧп. Зыми шысѧ пты-
рихынѧу зэримылорѧм угу
ыгѧэкIодѧу, «сѧ сизакъоу
нахѧ сиыцкIагѧа?» плѧу
кѧыхѧккIырѧба. үпшьыгѧгѧ-

Адугэ Респу́бликэм и́мни́стрэхэм я Ка́бинет иунашъу

Адыгэ Республикэм исоциальнэ программэу «АныбжьыкIэ е сэкъатныгъэу ялэмкIэ пенсие къызэратыхэу Iоф зымышIэхэрэм социальнэ Iэпылэгъу зыщаратырэ учреждениехэм ямылъку-техникэ базэ гъэпытэгъэныр» зыфиIоу 2013-рэ илгъэсым телгъытагъэм ехьылIагъ

Федеральнэ законэу N 218-р зытэтэу «Урысые Федерацием пенсиехэмклэ и Фонд 2013 — 2015-рэ ильэсхэмклэ ибюджет ехылылагэ» зыфилорэм, джащ фдэу Адыгэ Республикэм исocialьнэ программэу «Аныбжьыклэ е сэкьатныгъэу ялэмклэ пенсие кызэратыхэу loф зымышлэхэрэм социальнэ lпылэгъу зычаратыхэу учреждениехэм ямылгу-техникэ базэ гъепытэгъэныр» зыфилoу 2013-рэ ильэсым телъытагъэм атегъэпсыхагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешлэ:**

1. Адыгэ Республикэм исоциальнэ программæу «АныбжыкӀкӀ е сӕкъатныгъæу ялӕмкӀ пенсие кӕыззратыхæу loф зымышӀлэхэрэм социальнэ лӕпылӕгу зыщаратырӕ учредениеихэм ямылкыу-техникӕ базæ гъалытӕгъаныр» зыфилон

2013-рэ ильэсым тельытагьэр гуадзэу
N 1-м диштэу үхэсыгьэнхэу.

2. Адыг Республикэм социальн программэу «Аныбжыкълэ е сэкъатныгъэу ялэмкълэ пенсиен кызызратыхэу лф зымышлэхэрэм социальн лэпылэгъу зышаратырэ учреждениехэм ямылкъу-техникэ базэ гъэлпытэгъэныр» зыфилуу 2013-рэ илъэсым тельытагъэм игъэцэкълэнкълэ Адыг Республикэм лфшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкълэ и Министерствэ пшъэдэкълыжь ыхынэу гъэнэфгъэнэу.

3. Адыгэ Республикэм исоциальнэ программэу «АныбжыкIкэ е сэкъатныгъэу ялэмкIэ пенсие кызэрэтыгъэу Iоф зымышIэхэрэм социальнэ IэпыIэгъу зышаратырэ учреждениехэм ямылIкы-техникэ базэ гъэпытэгъэныр» зыфилоу 2013-рэ илъэсын тельтыгъэм епхыгъэ

Юфгыгъохэм яхэплъэнкIэ комиссие зэхэщэгъэнэу.

4. Мы кыкэлъыкloxэрэр ухэсы-
гъэнхэу:

1) Адыгэ Республикэм исоциальнэ программэу «Аныбжыкълэ е сэкъатныгъэу ялэмклэ пенсие кызэрэтыхэу лф зымышлэхэрэм социальнэ лэпылэгъу зышаратырэ учреждениехэм ямылътхэтехникэ базэ гъэпытэгъэныр» зыфилуу 2013-рэ илътэсэм телътыгъэм епхыгъэ лфылгъохэм яхэплъэнкълэ комиссиэм хэтыштхэр гуадзэу N 2-м диштэу;

2) Адыгэ Республикэм исocialнэ программэу «АныбжыкIэ е сэкъатныгъэу ялэмкIэ пенсие кызэратыхэу Iоф зымышIэхэрэм socialнэ IэпыIэгъу зыщаратырэ учреждениехэм ямылыкIу-техникэ базэ гъпытэгъэныр» зыфилыу 2013-рэ илэысэм тельфатыгъэм епхыгъэ

Юфгыгъохэм яхэплъэнкIэ комиссием хэ-
тыштхэм яхьылэгъэ Положениер гуадзэу
N 3-м диштэу;

3) аныбжыкклэ е сэкьатныгъэу ялэмклэ пенсие кьызыратыхуэ юф зымышлэхэрэм унэхэм газыр арацэным пөлухашт ахьшэм изы лахь зерафальэгужыкышт шыкклэр гьадзэу N 4-м диштэу.

5. Адыгэ Республикэм ӀофшӀэнымрэ социальнӀ хӀӀхоньгӀэмрӀкӀ ӀӀ Ӏ МинистертвӀ мы унашӀом игӀӀӀӀӀӀӀӀӀ ӀофтхӀабзӀхӀэр ззрихӀанхӀу.

6. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм шыублагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адгызэ Республикэм и Премьер-министрæу КЪУМПЫЛ Мурат къ. Мыекъуапæ,
бæдзæогъум и 10, 2013-рæ илъæс
N 157

Иван Бормотовыр Мыекьопэ къэралыгъо технологическэ университетым идоцент, кълэ-егъэджэ шлэныгъэхэмкӀэ кандидат, зеклономкӀэ спортым имастер, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юфышӀ, тхакӀо, Урысыем ипрофессиональнэ литераторхэм я Союз, Урысые географическэ обществом ахэт.

Художественнэ, тарихъ тхыгъэхэр ыкӀи краеведениемкӀэ, зеклономкӀэ научнэ юфшӀагъэхэр, тхылъхэр ащ илӀэх. БэмышӀэу И. Бормотовым итхылъыкӀэу «Там, за горизонтом» зыфилорэр къыдэкӀыгъ, ар Адыгэ Республикэм щыпсэу-хэрэм ямызакоу, зеклоныр шэнышӀу зыфэхуыгъэхэу, къытшӀэ-кӀыгъэ чӀыопсыр, Хэгъэгур, Чыгур зикласэхэу, гушъхъэгъомылэ а пстэумкӀэ зезыгъэгъотыхэрэм тын лъапӀэ авторым афешы.

ТхылъыкӀэр ыпӀкӀэ ытхыгъэ ыкӀи къыдэкӀыгъэ тхылъхэу «Горная Адыгея», «В горах Адыгеи», «Мелодии синих гор»,

Тын лъапӀ

«В край легенд и преданий» зыфилорэрэм къауатэрэр джыри нахъ къызэлузыхэу, лъызыгъэ-кӀуатэу щыт.

ТхакӀоу И. Бормотовым гъу-сэныгъэ пытэ Адыгеим ичӀыопс зэрэдырилэр къапшӀэу, зекло-гъухэм ащилъэгъугъэр, ащызэ-хихыгъэр научнэ лъапсэ фи-

шызэ, куоу, шьошэ дэгъу ри-гъэгъотызэ танэлэ къырегъэуцо. Ижырэ адыгэ чыгум идэхэ-гъэ-бэрэчэтыгъэ — икӀушъхъэ сыдж фыжъхэм ялъэгъупхъагъэ, ипсыхъо жьынчхэм ячӀэрыгъэ, имэз шхъуантӀэхэм ябаигъэ къыщытыгъ.

Ныбжыи Адыгеим щымыла-гъэми, мы тхылъ гъэшӀэгъон ушӀагъэр зильэгъукӀэ, сурэтыбэ клэракӀэм тидунэе-пшысэ хӀацэу, тыхэку, тичыгу къэкӀофэ ышӀуа-бэ дашӀэ хъушт. Мы тхылъхэр зыщамылӀэхэми, шыпкӀэ, зекло-ныр зикӀэсэ купыбэ Адыгеим къызэрэкӀоштыгъэм тычыгъуаз. Сыда плэмэ Адыгеир — анахъ къогъупэ джэнэтэу мы чына-лъэм тетхэм ахалытэ. Идэхэ-гъэ фэдиз къабзэ шлоу хэлъ тӀ Адыгей: итыгъэ фабэ, ижъ къабзэ, ичыгу гъэбжэу, икӀлэ-пшӀашъэхэр сурэт закӀэх, лъэп-къыр плонышъ — шъхъэлъы-тэжъ, тильэпкъ шэн-хабзэхэр ядэгъугъэ-дэхагъэкӀэ зэбгъэп-шэнхэ щылӀп, тигъомылӀпхъэ ланэшъ — шхыныгъо пшы пчъа-

гъэм къеушъэ. Ащ фэдиз шӀугъэр, дэхагъэр зыхэлъ адыгэ лъэпкъым ыкӀи ичӀыплэ-псэупӀэ дахэу нэр плэпызыхырэм зафӀэгъэ-нэосэныр ухэтми гуапэ.

Иван Бормотовым итхылъхэр сыдигъуи къэ-лотэн шыкӀэ зэфӀэшъаф-хэр ащигъэфедэзэ, сурэт-хэр гъусэ афишӀызэ, тхылъеджэхэр аблэмы-кӀынхэу, ахэр къызфа-къудынхэу егъэпсых. «Там, за горизонтом» зы-филорэр зигъо клэхъгъэ тхылъ ушӀагъ. Шъхыи 5-у ар зэтэутыгъ. Къы-тэшӀэкӀыгъэ дунай иным хэлъ-хэс пстэур къыпфы-зэхафэу щытых ежъ авто-рым ыкӀи Мыекьопэ ли-тературнэ клубэу «ОшӀутен» хэтхэм ягупшысэхэр къызши-отыкӀыгъэхэр. Шъхъэ пӀпчъ усэ-кӀэ къырегъажъэ, къылуатэрэм ахэр дахэу хэгъэщагъэ мэхъух. Адыгэ усаклохэу Цуамыко До-лэт ыкӀи Хъакурынэ Руслан яусэ пычыгъохэр зэрэдэтхэр тигуапэ. Хэтэ Адыгеим лъэпкъ лъачӀэу щыт адыгэхэм анахъ дахэу, дэгъоу фӀэусэн зылъэкӀы-щтыр?! Мыр зэкӀэ тэ тичӀыплэ-

лъфыпл, Адыгеир — тыхэку дышъ, тпсэ ыцӀпэ налмэс-нал-къут. Дэгъугъэ тэр-тэрэу ти Адыгэ Республикэ, ти Чыгу лъа-плэу тятэжъ плашъэхэм къыт-фыщанагъэр дгъашлоу, тӀэтэу, тӀэкӀырэр фатшӀэу, тызэкъо-тэу, тызэрэлытэу, тшӀагъэр «иты-мытэкъужьэу» цыфыбэм апа-шъхъэ къытлӀхъан амал тилагъэмэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

АДЫГЭ ЦАЙ

Дышъэ медалитӀу къыфагъэшъошагъ

Щаим фэгъэхьыгъэ форум игъэкӀотыгъэ къалэу Санкт-Петербург щыкӀуагъ. Ар Урысые Федерацием мэкъу-мэщымкӀэ и Министерствэрэ Санкт-Петербург иправи-тельствэрэ зэхэзыщэгъагъэр.

Тикъэралыгъо ыкӀи лӀкӀыб хэ-гъэгъухэм анахъ цай дэгъу къа-щызыгъэкӀырэр, цайешӀоныр цыф жъугъэхэм хабзэ афэ-хъужьыныр ыкӀи ащ цыфым ипсауныгъэ шӀуагъэу къыфыхы-рэр арагъэшӀыныр ары фору-мым изэхэщакӀохэм гухэлъэу ялагъэр.

Форумым щаймкӀэ ыкӀи ко-фемкӀэ дунэе зэнэкъокъухэр къыдилъытэщтыгъэх. Урысыем ыкӀи лӀкӀыб къэралыгъохэм яэксперт анахъ лӀзэхэу жо-

рим хэтыгъэхэм цай зэфэ-шъхъафхэу къырахыплӀагъэхэр зэрагъэпшагъэх, кӀэу къагъэкӀы-гъэ цай лъэпкъхэм нэлуасэ зафашӀыгъ.

ДэгъукӀэ сыдигъуи зигугъу ашӀырэ адыгэ щайр зэнэкъо-къум къыщыхагъэщыгъ ыкӀи ащ теклоныгъэр къыдихыгъ. Цай уцышъоми (зеленый) цай шӀу-цӀэми (черный байховый) ядэ-гъугъэкӀэ дышъэ медальхэр къалэжыгъэх.

Россельхозакадемием къэ-

гъэгъэ къэгъэкӀынымрэ субтро-пикхэм къащыкӀыхэрэмрӀкӀэ и Урысые шлэныгъэ-ушӀэтын ин-ститут икӀутамэу Адыгэ Рес-публикэм щылэм ипӀацэу ПкӀы-хъалыкӀо Эдуард къызэрило-рэмкӀэ, адыгэ щайр зэрэдунаеу итемыр чыплэ анахъ чыжъэ къыщэкӀы. Танин, кофеин, нэ-мыкӀэу зишӀуагъэ къэкӀорэ ве-ществохэмкӀэ баи. ИлӀэшӀугъэкӀэ ыкӀи къызэрагъэкӀырэ шыкӀлэм-кӀэ цай пстэуми ар атекӀы.

Адыгэ щайм идэгъугъэ тапэ-кӀи бэрэ хагъэунэфыкӀэу хъугъэ. БэмышӀэу къалэу Шъачэ щызэ-рагъэпшӀэгъэ щайхэм адыгэ щайр анахъ дэгъоу ыкӀи лӀшлоу къы-щыхахыгъ. Индием ипровинция заулэмэ къащагъэкӀырэ цай лъэпкъыкӀэу къыщагъэлъэгъуа-

гъэми идэгъугъэкӀэ ар шъхъа-щыкӀыгъ. Индийскэ цай цӀэрылор къэзыгъэкӀыхэрэми ащ къыды-рагъэштагъ.

Санкт-Петербург щыклогъэ фо-румym теклоныгъэшхоу къыщы-дахыгъэмкӀэ Адыгеим щайр къыщызыгъэкӀыхэрэм зӀкӀэми тафӀэгъушӀо, тапӀкӀи адыгэ щайр нахъыбэу къызэрагъэкӀыщтым тичыхъэ телъ.

Адыгэ Республикэм мэкъу-мэщымкӀэ иминистрӀэу Юрий Петровым къызэрило-рэмкӀэ, адыгэ къуаер зэрэдунаеу зэ-рӀэщызэлъашӀагъэм фӀэдэу адыгэ щайри цӀэрыло щыхъун ылъэ-кӀышт. Ащ пае ар къэзыгъэкӀы-хэрэм ящыкӀлӀгъэ лӀпылӀэгъур арагъэгъотышт.

**ШЪАУКЪО
Аслангуаш.**

Сэкъатныгъэ зилэ бзылъфыгъэр агъэделагъ

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кӀоцӀ юфхэмкӀэ и Мини-стерствэ къызэритырэмкӀэ, Юныгъом и 2-м къыщегъэ-жъагъэу и 8-м нэс республикэм бзэджэшӀлӀгъэ 67-рэ щызэрахагъэ. Ахэр — укӀыгъэ юфӀэу 1, гъэпцӀагъэ зы-хэлъ бзэджэшӀлӀгъэ 14, тыгъуагъэхэу 20, машинэр ра-фыжъагъэу 5, нэмыкӀхэри. Экономикэм ылъэныкъокӀэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогъу 11-рэ аукуагъ. БзэджэшӀа-гъэ зезыхъэгъэ нэбгырэ 65-рэ хэбзэхуымӀкӀо къулы-къухэм агъэунэфын альэкӀыгъ, зэхафыгъэр процент 89-м ехъу.

БлӀкӀыгъэ тхъамафэм Адыге-им игъогъухэм хъугъэ-шӀэгъи 8 къатехъухагъ. Ахэм нэбгыри 2 ахӀэлодагъ, нэбгыри 9-мэ шъобжхэр атешагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым клӀэрысхэу

водитель 65-рэ полицием ило-фышӀэхэм къаубытыгъэх.

ГъэпцӀагъэ зыхэлъ бзэджэ-шӀагъэ зезыхъэгъэ бзылъфыгъэ-хэм Красногвардейскэ райо-ным ихэбзэхуымӀкӀо къулы-

къухэр альэхъух. Мы мафӀэхэм селю Красногвардейскэм щыц бзылъфыгъэу илъэс 58-рэ зы-ныбжым полицием ичӀыплэ от-дел идежурнэ часть зыкыфи-гъэзагъ. Ащ къызэрилуагъэмкӀэ, дышъэм хэшӀыкӀыгъэ хӀапщып-хэр, щыгъынхэр ыкӀи ноутбук шӀуатыгъугъэх. Мы къэбарыр оперативникхэм ауплӀэкӀуэ зэрагъэунэфыгъэмкӀэ, ыпӀэрэ пчыхъэм бзылъфыгъэм хъа-клӀэхэр илагъэх. Цыхъан бзы-лъфыгъытӀоу иунэ къылухъагъэ-хэм шхъухъэ телъэу ыкӀи ар тырахын альӀкӀынэу ащ къы-ралуагъ. ЫшӀлӀэр къыгурымылоу бысымым ахэр псэупӀэм къы-рыгъэхъагъэх. Ялоф агъэцӀкӀэ-ным пае унэм илӀ дышъэхэр зӀкӀэ къаригъэлъэгъун фаеу бзылъфыгъэм гурагъэлуагъ. ХӀап-щыпхэм гушылэ горэхэр атыралэ

фӀэдэу зашӀызэ, цыхъанхэм ахэр аштӀэхи, нэужым загъэбылӀы-жыгъ. Зэтыгуагъэхэм сэкъат-ныгъэ ил, ау ащ бзэджашӀэхэр къыгъэуцугъэхӀп, агу егъугъэп.

Полицием илофышӀэхэм цы-хъан бзылъфыгъытӀур зыщыщхэр агъэунэфын альӀэкӀыгъ. Зым илъэс 19, адрэм илъэс 39-рэ аныбж, Кранодар краим ит къалэу Шытхъалэ щӀэпсэх. Уго-ловнэ юф къызэлуахыгъ, бзэ-джашӀэхэм альэхъух.

Адыгеим хэгъэгу кӀоцӀ юф-хэмкӀэ и Министерствэ илофы-шӀэхэмрэ Самарскэ хӀкум ихэ-бзэхуымӀкӀо къулыкъухэмрэ зэхэщэгъэ оперативнэ-пыхъон юфтхъабзэхэм яшӀуагъэкӀэ мзэе заулэ хъугъэу зылъыхъушты-гъэх хъулыфыгъэр къаубытыгъ. Республикэм иполицейскӀэхэм къэбарэу къалӀкӀлӀхъагъэр ауп-

лъӀкӀуэ, машинэ пчъагъэ езы-фыжъэгъэ хъулыфыгъэр тикъэлэ шъхъалэ джырэ уахътэм щып-сэу агъэунэфыгъ. Самарскэ хӀкум ичӀыплэ зэфӀэшъафхэм автомобили 10 фӀэдиз ащыри-фыжъагъэу ары къызэрэчӀэ-кӀыгъэр. Хъулыфыгъэр зэхэщэ-гъэ бзэджэшӀэ купым хэтыгъ, нахъыбэрэмкӀэ ахэм рафыжъэ-щтыгъэхэр Урысыем къыщыда-гъэкӀырэ машинэхэр арых. Аты-гъугъэхэр пыутэу ащӀщтыгъэх. Гушылэм пае, зи фыкъуагъэ зи-мылӀ автомобилӀэу ВАЗ-2112-р сомэ мин 30 — 35-кӀэ луагъэ-кӀыштыгъэ. БзэджашӀэм игъуса-гъэхэр Самарскэ хӀкум къы-зыщаубытхэм, хъулыфыгъэр зы-щыщ Адыгеим къыгъэзэжы-нэу унашӀо ышӀыгъ. Ар зэре-гушъысагъэр мыщ къыщамыу-бытынэу ары. Ау ар къыдэхъу-гъэп. Следствием уголовнэ ю-фыр зэхифыным пае, хэбзэ-гъэуцугъэр пчъагъэрэ зыкукӀа-гъэр Самарскэ хӀкум иполи-цейскӀэхэм аратыжыгъ.

Студентхэм теорием ыльэныкьоклэ шлэныгъэу зэрагъэотыгъэхэр юфшлэным рапхынышъ, сэнэхьатэу кыыхахыгъэр алэ кырагъэхьаным-клэ практикэм мэхьанэшхо ил. Ар зыщаклурэ чыплэм ипашэхэр е студентхэр зэрапхырэ специалистхэр ащ кыпкырыкыхэзэ практикэр зызэхашэклэ, ишлогъэшхо къэкюшт.

Ар кыдалыгътээз, апшээрэ еджаплэхэм практикэм изэхэщэн аналэ тырагъэты. Пэшлорыгъэшъэу сту-

дентхэр зыдэкюштхэ организациехэм ыкли предприятиехэм зээгъыныгъэхэр адашых, практикэр зэрэклорэм лъэплъэх.

Гъэмэфэ практикэм икълууххэр мы мафэхэм зэфэхьысыжыгъэх, студентхэм отчетхэр ашлыгъэх. Практикэр мыгъэ зэрэклагъэм ехьыллагъэу кытфилотагъ Мыекьопэ кьэралыгъо технологическэ университетым практикэмклэ ыкли студентхэм юфшлэн ягъэотыгъэнымклэ иотдел ипашэу Кьудаикьо Симэ.

дэу экономикэмрэ юриспруденциемрэ кьэбарлыгъэлэс системэхэр зэращыбгъэфедэштхэмклэ факультетым щеджэрэ Дарья Берест Мыекьопэ иполиции практикэр щихыгъ. Ар ыкълу зэхьум пшъашъэм кыгурылуагъ мы сэнэхьатыр кызырэхихыгъэмклэ зэрэхэмыу-кыуагъэр.

Идрис Шаухаловыми юрист сэнэхьатыр ары кыыхыгъэр. Ащ практикэр Ингушетием икьалэу Назрань щихыгъ. Студентым ипэцагъ кьалэм ипрокурор шъхьалэу М. Идиговар. Практикэм игъом прокуратурэм илофшлэн зэрэгъэпсыгъэм клалэм нэлуасэ зыфишыгъ, прокуроры зыхэлэжьэрэ уголовнэ, гражданскэ, арбитражнэ юфхэм зашигъэгъозагъ. Къэлэ прокуратурэм илофшлэн зэрэзехищэрэр, прокурорымрэ ащ игуадзэхэмрэ япшъэрылхэр зэхифыгъэх. Прокурорым изын кырити ар хэлэжыгъ цыфхэр кызыщырагъэблэгъэрэ мафэм илофшлэн, кьеклолэштхэм пэшлорыгъэшъэу кьатхыгъэ тхылъхэмклэ уплъэкълунхэр зэрэзехашагъэхэм зашигъэгъозагъ. Студентым зэрилыгъэрэмклэ, практикэмклэ гукъэкълэжъ дэгъухэр кыфэнагъэх.

Санэм ишлын пылгышт специалистхэм практикэр тирес-

публикэ ыкли Краснодар краим мы лъэныкьомклэ янахь юфшлэплэ инхэм ащахыгъ.

Студентхэу санэм ишлын сэнэхьатэу кыыхэзыхыгъэхэм япрактикэ илъэс кьэс сэнэхьэм иугъоижьын, ар заводхэм яещэллэн тэфэ. Сэнэхьэм Краснодар краим исэнэшлэхэмклэ мэхьанэшхо ил. Практикэм игъом студентхэм январьлэгъу мэхьу санэм икьэжаплэ кышегъэжыгъэу ар шьон дэгъу охъуфэ.

Практикэр акълу зыхьуклэ студентхэм шлэныгъэ ушэтынхэу ашыхэрэр етланэ дипломым итхынклэ агъэфедэжыкх, язэфэхьысыжыкхэм яхьылагъэу научнэ конференциехэм кьашгъу-щылэх, статьяхэр журналхэм кьахатых. Мы аужырэ илъэсхэм бэрэ кыыхэкълэ студентхэу практикэр зыхыгъэхэм ащыщ-рэгъэблагъэхэу, етланэ ахэр юфшлэ дэгъу хъухэу.

Непэ университетыр юфшлэплэ 200 фэдизмэ яхыгъэу ахэм студентхэм практикэр ащакълу. А зэхыныгъэу университетымрэ юфшлэплэхэмрэ зэдырлэм ишлуагъэкълэ мыщ кычлэкълэхэрэм ащыщыбэхэм ясэ-нэхьатклэ юфшлэн агъоты.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Шлуагъэ кьытэу акълугъ

— Апшээрэ сэнэхьат гъэсэныгъэм студентхэм япрактикэ мэхьанэшхо зилэ лэхъу хэт. Ар предприятиехэм, лъэныкьэ зэфэхьафхэмклэ учреждениехэм, федеральнэ, чыплэ ыкли муниципальнэ кьэралыгъо кыулыкъухэм ащакълу.

Практикэр щэу зэтефыгъэу зэхэтэщэ. Ахэр — еджэн практикэр, юфшлэным елхыгъэр ыкли дипломым итхынклэ практикэр. Апэрэр ежъ университетым хэхэрэ подразделениехэм е нэмыклэ юфшлэплэхэм ащахы. Сэнэхьатымклэ ыкли дипломым итхынклэ практикэр республикэм ипретпритие ыкли иучреждение зэфэхьафхэм ащакълу. Гуцылэм пае, хьылъзещэ автопредпритием, автовокзалхэм ыкли автостанциехэм яобъединение, редукторнэ ыкли машинэшл заводхэм, автоколоннэу N 1491-м, «Адыгга-зым», АР-м хэгъэгъу клоцл юфхэмклэ и Министерствэ, хьыкум департаментым и Гъэлорышлэплэ, къэлэ хьыкум ыкли про-

куратурэм, псэолъэшл организациехэм, банкхэм, «Жилком-сервисым» илофшлэплэхэм, «Ростехинвентаризацием» ыкли нэмыклэхэм.

Юфшлэплэхэм зээгъыныгъэу адэтшырэм елгытыгъэу практикэр зыщытхьышт чыплэхэр кытфагъэнафэх. Практикэр нахь дэгъу зыщызэхашэрэ чыплэхэм студентхэм теориемклэ яшлэныгъэхэр дэгъу агъэфедэхэзэ, ясэнахьат алэ кьашырагъэхэ. Ащ фэдэу мэкъуогъу мазэм «Садово-парковое и ландшафтное строительство» зыфилорэ сэнэхьатымклэ лэзэплэу «Лэгъо-Накьэ» студентхэм практикэр шахыгъ. Сад-парк гъэтлысынымклэ дизайнер цэрылоу, Москва кыкълыгъэ Евгений Атановыр япашэу производственнэ практикэр мыщ щакълугъ. Студентхэм пшъэрылэу ялагъэр псыхъоу Курджыпс инэпкэ тет зыплъыхьэплэ чыплэр зэтэгъэпсыхьэгъэ-ныр ары ыкли ар дэгъу агъэцэклагъ. Ащ даклоу студент-

хэм лэзэплэм идэкълэплэ шъхьалэ агъэкълэжыгъ, лъэсгъоу цыкълухэр, тлысылэ гъэпсэфыплэхэр кызыыхыбытэхэрэ чыплэхэр зэтырагъэпсыхьагъэх.

Практикэм игъом инженер хъушт ныбжыкълэхэм яшлэныгъэхэм зэрахагъэхьагъэм даклоу ясэнахьат елхыгъэ пшъэрылхэм творческэ еклолэклэ кьафагъотэу загъэсагъ. Ары мы сэнэхьатымклэ мэхьанэшхо зилэр. Проектым художественнэ еплъыклэу фашырымрэ практикэмрэ зэрэзэхыгъэхэр студентхэм кьагурылуагъ. Ащклэ анахьэу зишлуагъэ кьэклауагъэр Евгений Атановыр ары. Ащ илъэсыбэ хъугъэу студентхэм апае семинархэр, мастер-класхэр зэхэщэх. Ар живописым, музыкэм, театрым апылэ ыкли студентхэм творчествэр шлу арегъэлъэгъу.

Мыгъэрэ практикэм студентхэр лъэшэу ыгъэрэзагъэх. Лэзэплэм ипашэхэм мээ юфхэмклэ ыкли ландшафт архитектурэмклэ кафедрэм идоцентхэу Уджыхъу Мигретэрэ Наталья Трушевамрэ лъэшэу зэрэфэрэзэхэр кьыралотыкълыгъ.

Гъэмэфэ практикэр нэмыклэ сэнэхьатхэр кыыхэзыхыгъэ студентхэм дэгъу акълугъ. Ащ фэ-

СЭМЭРКЪЭУМ ИКЪОГЪУП

Зэфэрэзэхьыгъэ

Зэнэлосэ хъулыфыгъэ ныбжыкълитлу кьэлэ урамым щызэ-луклагъ. Зэрэгъэгъушлэхэзэ, зыр адрэм еупчыгъ:

— Бамбэт, уикъэщэгъу мыхъугъэу кыпцэхъуа, сыкьыоплъымэ, уклэлэ лъэгъупхъ, кьыбдэклон пае укъэнэштэп, сыда кыизклэмыщэрэ?

— Хъау, сикъэщэгъу мыхъугъэу сфэлэшъуштэп, сыныбжыкълэ илъэс щэкълым благъэу секлолагъ.

— Адэ сыда узажэрэр? Угу рихьын пшъашъэу уапэ кифэрэн фаеп, ара?

— Хъау, сэ сыгу рихьын пшъашъэмэ сарехьыллэ, — ылуагъ Бамбэт, — ау зыгу сырыхьын кьахэкълэрэ. Зыфэшыр кызыгурымылоу загъэсэмэркъэузэ, ушъхагъу зэфэхьафхэр кьагъотыхэзэ зыкысшадзые.

— О уфэкъулаепышъ ары нахь, пшъашъэмэ агу зызэрэ-рябгъэхьыштыр зи арыхэп.

— Сыда сшлэн фаер?

— Нафэба, апэ пшлэдэхэ

дэдэу, ежъ нахь дахэ дуна-им темытэу кыпцэхъоу, лъэш дэдэу угу рихыгъэу еплошт. Нэужым пшлэн фаехэри... Моу зэ еплъ, — зэкълэм игушылэ Къэплан зэпигъэуи, адрэ ура-мым кьырыклорэ бзылфыгъэ ныбжыкълэ дахэм ыльэныкьэ реплъэкълыгъ. — Еплъ ар зэрэдэхэ дэдэм. Клахьы, зыушэт.

Бамбэт бзылфыгъэ ныбжыкълэу зытеплъагъэр зэкълэм ыгу рихыгъ. Ухэтыми блэхьопсыкълыгуаеу, ыпкыкълэ ынэгъуклэ зыгорэ елолэгъуаеу бзылфыгъэ дах. Ащ ыльэныкьэ клонэу Бамбэт зежъэм, клэпильожыгъ:

— Кьыослуагъэхэр зыщымыгъэгъупшэх.

Ащ ыуж мэфэ заулэ тешагъэу зэнэлоситлур урамым зыщызэлэклэхэм, Къэплан Бамбэт еупчыгъ:

— Сыда кьэбарыр? Бзылфыгъэу озгъэлъэгъугъэм сыда кыуилуагъэр?

— Кыкълын щылэп, — ылуагъ Бамбэт. — Кьызэрэсэплуагъэм тетэу сшлэдэхэ дэдэу, апэрэ

лъэгъугъом лъэшэу сыгу рихыгъэу ышлэшъ згъэхъуным сыпльыгъ, ау кысылуагъэм кыздэхъун зэрэщымылэр сшлэшъ кыгъэхъугъ. Ллы илэу, сызщыгъын щымылэу ары. Сэ кьыослуагъэба, бзылфыгъэу сыгу рихыхэрэм, сыд яушъхагъу-ми, зыкысшадзые.

— Ащ укыгъэщтагъ, ара? Джары джынэс кьэмыщагъэу узкълыхэтэр. Угу рихыгъэмэ, ащ пае кьэмыган. Ори ыгу зырегъэхэ, ллыри щигъэзые-нышъ, о зыкыпфигъэзэшт. Ау анахьэу ар зэлытыгъэр ил шлу елэгъуа-емылэгъуа? Ащклэ уеупчыгъа?

— Апэрэ зэлукълэгъум ащ сьидклэ сынигъэсын, сыгуи кьэ-кыгъахэп ащклэ сеупчлынэу, ау ежъ икьэгъушлэклэ ил шлу ымылэгъу фэдэу сыхэп-лъагъ. Зэрэсищыклагъэри сы-мышлэу ил кыфэдэеу, сыдым кьыригъэкълэми ыгу кыыхэулу ары ылуагъэр.

— Е, сикъыгъэ тхьамыкл, — тлэкълу лакьырды кышлэу Къэп-

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

лъан джэуап кытыжыгъ, — ащклэ кыбгургыгъаломэ шлоигъом о гу лыптагъэп. Ллы зилэ бзылфыгъэм зэ нахь улумыклагъэу, пшлодаху, угу рихыгъэу еплуагъэ пае «тхъэ кьысати» ыло-нышъ кыпцэгъэччына, кьэп-шлэн фэдэу кыпфыхыгъэпсыгъ псэогъуклэ мыштэ узэрымшлы-рэр. Арышъ, укыизэкълэмыкълу.

— Сыкыизэкълэмыкълэ сыда слон, сшлэн фаер?

— Ари боу кьыослон, — ишыпкэ Къэплан. — Джы узылукълэрэм лъэшэу угу зэрэ-рихыгъэр ышлэшъ бгъэхъуным пае елорэ закьохэм уакьы-щымыуцу, кьэгъэгъэ лэрам фэ-щэф. Бзылфыгъэхэм кьэгъа-гъэ яти, умыгъашхэх фаеми. Нэужым шлухьафтын горэхэр, сэшлэ, француз духми, нэмы-кълэми фэпщэизэ пшлэмэ дэгъу.

А зэдэгъушлэгъум ыуж зэ-нэлоситлур зэлумыклэхэзэ охътэ шлуклае тешагъ. Джыри Къэп-лан ылэ Бамбэт кьызефэм, еупчыгъ:

— Сыда кьэбарыр?

Емыупчылъымы хъуштыгъ. Ипсэогъу кьырилогъахагъ зэго-кыжынынхэу судым зэрэриты-гъэр. Зыфэшлыри кыгурыло-

гъахагъ, ау зи химышлыкълэу зыфишли, ыгу кьызэрэбгъэрэм-клэ зеупчлым, зэрэфэдэй дэ-дэм пае ащ нахьыбэрэ кы-гуужьын ымылэкълыштэу ары тельхьаплэ ышлыгъэр.

— Зэкълэри дэгъоу зэпы-фагъ, — нэгъулоу Бамбэт джэуап кытыжыгъ. — Кьы-зэрэсэплуагъэм тетэу сызе-кълуагъ. Лъэшэу сыгу рихыгъэ бзылфыгъэр псэогъу кьысфэ-хъунэу кьешлугъ. Зэгокълэжы-нхэу судым ритыгъ. Зэрэзэгъа-тхыкълэжыкълэхэу кьыздэклонэу ары ылуагъэр. Тхьауегъэпсэу, инэу сыпфэрэз, оры ащклэ зи-шлуагъэ кьысэкълыгъэр.

Къэпланэ макълэу лущыпчыл-кыгъ. «Орэп сэ кьысфэрэзэн фаер, сэры нахь, джынэш тес бзылфыгъэ мыгъасэр санэлу зэрипщыжырым пае» кьыломэ шлоигъоу ыгу кьыздэчъэгъахэу, ау риломэ Бамбэт клэгъожы-ным тешыныхы, рифыжыжыгъ.

— Инэу сигуапэ лъэшэу угу рихыгъэ бзылфыгъэр псэогъу кыпфэхъунэу кьызэрэзэгъы-гъэр. Тхьэм шъузэдэгъэтхъэжъ.

— Тхьауегъэпсэу, — Бам-бэт Къэпланэ ылэпэ пытэу ыубытыгъ.

ИСКУССТВЭМРЭ ШЫЭНЫГЪЭМРЭ

Псэ зыхильхьагъэхэмклэ къытхэт

Адыгэ театрэм итворческэ гъогу хэмыклогъэжыи лъэуж пхырызыщыгъэм ащыц Хъурмэ Марыет. Псэйтху къышхыгъэ пшэшэжыиер ыш-ышпхыуэхэм анахыклагъ. Ащ елытыгъэуи агъашоштыгъ, зытыралэтыкыштыгъ. Ышпхыу нахыжыгъэуи Мыекыуапэ шыпсэуштыгъэуи ыкы адыгэ гъээтхыи иредакцие лф шызышлэщтыгъэ Сасэ къызэрилотэжыштыгъэмклэ, орэдыуалэу, къэшъоныр икласэу, гъунэгъу шъузмэ закыпишхыжмэ, ыгъэчэфху зэрэщытыгъэмклэ Марыет ищылэныгъэ сценэм епхыгъэ хъуным уригъэнэгъуштыгъ. Янэ-ятэхэр шымылэжхэ зэхъум Мыекыуапэ къащэжыи, яхэнэрэ классым щегъажагъэуи щеджагъ, гурыт еджаплэр къышхыгъэуи.

1957-рэ илээсым театралнэ искусствэхэмклэ институт цларылоу Москва дэтым (ГИТИС-м) щеджэшт адыгэ клалэхэмрэ пшашэжхэмрэ къыхахыгъэ зэхъум, зэхэщаклохэм Марыети яклоплагъ. Ащ тэзыгъэгъушхуагъэр хэку драмтеатрэм ирежиссер шхъалэщтыгъэуи, апэрэ профессиональнэ режиссерэуи тилэгъ Ахэджэго Мэджд — Урысыем искусствэхэмклэ изаслуженнэ лфышлэшху Адыгеим инароуднэ артист.

Ушэтынхэм зафэгъэхъазырыгъэнымклэ икьоджэгъоу Ахэджагор лъэшэу къызэрэделэгъэр, ыналэ къызэрэтетыгъэр игопэшхоу къытфилуатэщтыгъ. Институтым аштагъэмэ Марыети ахэтэу къэлэшхом еджэныр шырагъэжыагъ. Актерскэ факультетым щезыгъаджэрэмэ, адыгэ студием ихудожественнэ пашэу профессорэуи М.П. Чистяковыр апэ зэритэу, Марыет агурылуагъ, къыфэразэхэу илээситф еджэгъур кыуагъэ.

Апэрэ спектаклэхэр

Зыфагъэсэрэ сэнэхъатыр уигъэразэуи къызэрэлэклахэрэр апэуи къызыхэщыгъэр я 4-рэ курсым исхэзэ институтым урысыбзэкклэ шагъэуцугъэгъэ спектаклэуи Ж. Оффенбах имузыкальнэ комедиеу «Свадьба при фонарях» зыфилорэм Фаншеттэ ироль къызэрэщишыгъэ шлыклар ары. Актер нэшанэр зэгъафэгъэуи, зышхыкыгъэ чыплэм пльыр-стырыгъэ хильхэуи, режиссерым зэригъэнэфагъэм дэх фимышлэу, ежъ изэхашлэ хигъахъозэ ролыр зэрэзеришагъэр ыгъэлъэщыгъ.

Музыкальнэ комедием къыклэлъыклогъэ дипломнэ спектаклэуи испан драматургэуи А. Гиме-ра идрамэу «Цыфымрэ тыгъужымыр» зыфилу Бэрэтэрэ Хьамидэ зэридзэкыгъэм бзылфыгъэ ролъ шхъалэр гым лъы-лэсэуи къышхыгъэ. Къэралыгъо комиссиеуи СССР-м инароуднэ артисткэуи К.Н. Еланская зипащэм спектаклыр дэгъуклэ ылы-

тагъ, Марыет илофшлагъэ шлыклар хигъэунэфыкыгъэ. Спектаклыр зыгъэуцугъэ клэлэгъэджэ-режиссерэуи В.А. Вронскэм рэзэныгъэуи фырилэр Марыет щэлэ-фэ зыдылыгъыгъ.

1962-рэ илээсым игъэмафэ къышхыгъэжыагъэуи илээс 38-уи Адыгэ театрэм исценэ зыте-тыгъэм ролъ зэфэшхыафыбэуи къышхыгъэм икыуи фэдизэуи гъунэм нимыгъэсыгъэрэ итворческэ кыулайныгъэ зэрифэшъуа-шэуи зышхыгъэгъафэгъэрэ ахэтэп сломэ сыхэмыкыуоуи къыс-шлэшы. Джащ фэдизэуи ыгурэ ыпсэрэ етыгъэуи исэнэхъат ыгъэ-лэплагъ, лэпкы театрэм фэ-лэжыагъ. Джа дэдэр къыуа-лошт апэрэ мафэм щегъэ-жыагъэуи сценэм дьтеты-гъэхэуи, джыи къызнэсы-гъэмэ театрэм фэлажы-хэуи Пэрэныкыо Чэтибэ, Клык Юрэ, Мурэтэ Чэ-пае, Устэкыо Мыхъута-рэ, Уарпэкыо Аслъан.

Хэкум къызегъэзэжыи

Институт ужым театрэм апэуи шагъэуцугъэ спектаклэуи «Дочь Ганга» зыфилорэм Комолэ иоб-раз Марыет къышхыгъэ. Инди-ем иписатель цларылоуи Р. Тагор ироманэуи «Крушение» зыфилорэм техыгъэр Тхыакумэщэ Нал-бий ыгъэуцугъ. Езыгъэжыгъэ-клэ режиссерымкли артистхэм-кли ар спектаклэуи къызэрыкылоуи щытыгъэп. Социальнэ зэфэ-мыдэныгъэм, зэмызэгъыныгъэм къапкъырыкылыр зэпэуцужы-рыпкылоуи къыхыгъэщыгъэн, Комолэ зыкъызэриухъумэжы-рыр, инасып зэрэфэбанэрэр, пыта-гъэ хэлыгъэуи кыныгъэхэр зэрэ-зэпчыхэрэр, ынапэ къэбзэ-ным лэклэуи илэр зэрэрихы-лэрэр къэгъэлъэгъогъэнхэ фэ-

Урысыем
изаслуженнэ
артисткэуи, Адыгеим
инароуднэ артисткэуи
Хъурмэ Марыет
къызыхыгъэр
илээс 75-рэ
хыгъэ

сэу «Горянка» зыфилорэм Асы-ят иролэуи къышхыгъэр тшл-гъэшлэгъоныгъ. Пшашэуи зы-фэмыем янэрэ ятэрэ дагъа-кло ашлоигъуи, ежъ ар ыдэрэп, кыуа-члэ къызфэгъотыжыгъэуи, апэу-цужыи. Асыят ыгуи шыхыу-шы-шлэрэр артисткэм кыууи зэхи-шлэзэ, залым члэхэуи еплъы-хэрэм афэгъэзагъэуи «Цыфхэр! Саукыгъэ сэ, саукыгъэ!» зэри-лоштыгъэ шлыклар, драматизмэ-гъэшхо хэлыгъэуи, интонационнэуи зэригъэпсыгъэр бгъэшлэгъон-екыу. «Горянкэр» лъэшэуи агуи зэрэрихыштыгъэм ишыхъат премьерэ ужым мээуи ныкыом кыкылоуи ар гъогогуи 9 кыи-зэрагъэлъэгъуагъэр. Театрэм изал ренэуи цыфыр члызыгъ. Ролыклэ пэпчы актерскэ къэ-гъэлъэгъоклэ-къэтыклэ шхъаф Марыет къыфигъотыштыгъ. Лф зыдышлэгъэ режиссерхэуи Н. Тхыакумэщэм, М. Шэу-джэным, М. Лотковым, А. Клырашынэм, А. Тони-ным, В. Шеремеевым, К. Хыакулэгъогъум, Ю. Су-лейманым, И. Нэгъоим ар агуи рыхыштыгъэуи, емы-хырыгъэхъашхэуи ролъ шхъалэхэр ратыштыгъэ. Ащ ежъ ыгъэгъушхыгъэуи, сценическэ амалыклэмэ яусэщтыгъ.

Къышхыгъэ рольхэр

Тидраматургмэ япъесэхэуи театрэм ыгъэуцугъэмэ ролъ пшхъалэхэр Марыет илээс зэфэшхыафхэм къашишыгъэ. Анахыгъэуи къахэзэгъэщыхэрэр: Мээагъу — «Игъонэмысым икыашу» (Шхъаплэкыо Хыс), Сузан — «Сузан» (Джагъупэ Джамболэт), Сурэт, Тайбат — «Батыр», «Шъузабэхэр» (Му-рэтэ Чэпай), Хыукулэ — «Тэ-лэми, тэтхэ» (Лыхэсэ Мухъ-дин), Гошнагъу — «Тятэж-мэ яорэдхэр» (Кыуекыо Нал-бий), Дарыет, Хыалимэт, Хыан-гуаш — «Насыпыр ежъ-ежы-рэуи къакурэп», «Мэзым къы-хэклыгъэ бзылфыгъэ», «Мы-

хыамчэрыекъор, привет!» — (Мамый Ереджыб), Нэфцы-кы — «Ащэрэмрэ къэзыщэ-хэрэмрэ» — (Шэртэнэ Аскэр-бий), Куаку — «Шхъа-кло» (Кошбэ Пшымаф). Ары пэпчы шхъаф шыпкыгъэуи, ролым ите-фэгъоуи къэшлыкыгъэ гъэнэфагъэ къыфигъотыгъэуи, адыгэ нэшанэм (колоритым) итхэуи ыгъэлъэгъэ. Адыгэ сценическэ искусствэм яфэшхошэ чыплэ ахэм щау-бытыгъ.

Классическэ драматургием къышхыгъэуи ролъхэр кыны-гъэхэмэ, фызышлэгъэуи, зы-хэлэжыгъэуи спектаклыр ылаты-гъэх. Ащ фэдэх Катаринэрэ Амилиерэ (У. Шекспир икоме-диеу «Пшэшэуи мыгъасэр зэ-рагъэсагъэр», трагедиеу «Отел-ло»), Марселла («Сабака на сене» — Лопе де Вега), Зер-бинетта («Плутни Скапена» — Ж. Мольер), Трактирщицэр («Хо-зйака гостиницы» — К. Голь-дони), нэмыкыхэри.

1977-рэ илээсым Краснодар крайм итеатрэмэ язэнэкыо-кыуи шылагъэм Хъурмэ Марыет къышхыгъэуи Катаринэ ироль бзылфыгъэуи образмэ якэтынкы анахы дэгъоуи къыхахыгъагъ. А илээс дэдэм журналэуи «Те-атр» зыцлэу Москва къышхы-дэклырэм театровед-критикэуи Р. Кушнаревым ирецензи-еуи къышхыгъэуи Клырашынэ Аскэр ыгъэуцугъэуи спектаклэуи «Пшэ-шэуи мыгъасэр зэрагъэсагъэр» зыфилорэм художественнэ шл-гъэ инэуи илэр тефэуи шыпкыгъэуи хигъэунэфыкыгъэуи, артисткэуи Хъурмэ Марыетрэ Пэрэныкыо Чэтибэрэ (Петруччо) яобраз-хэр къызэрэтыгъэуи шлыкым осы-шхо фишыгъ. Титеатрэуи зыфэ-дэр, итворческэуи лъэаплэуи зы-нэсырэр ашлэнхэмклэ ащ мэ-хъанэшхо илагъ.

Инасып...

Театрэм шагъэуцугъэуи спек-талхэуи Н. Островскэм, А. Во-лодиным, О. Иоселиани, А. Вам-пиловым, А. Ашур, А. Парнис япроизведенихэм атехыгъэмэ къашишыгъэуи ролъхэр Мары-ет исэнаушыгъэуи игъэклотыгъэуи къызышхыгъэуи сценическэуи лфшлагъэуи.

Марыет сыдыгъокыи илорэ-ишлэрэуи зэдиштэщтыгъ. Художес-твеннэ советым хэтэуи зыте-гушылэхэрэуи лфыгъомклэуи ежъ еплъыкылоуи илэр шхъахыгъэуи къахильхэщтыгъэуи, театрэм фэ-гумэклыштыгъэуи. Илофшлэгъухэм-клэуи цыхышлэгъуи, агурыло-штыгъэуи. Нахыжыгъэуи шхъа-клэфэ-шхо афишыштыгъэуи, ыгъэлэп-лэщтыгъэуи, шъорышыгъэуи нэшл-шыгъэуи хэлыгъэуи. Спектаклэм хэмытэуи е репетициеуи имы-лэуи къызышхыгъэуи артистхэм те-атрэм къыздащэгъэуи сабылхэр игуагъэуи ылыгъыштыгъэуи, ыгъэ-джэгунхэр, орэд дахэуи къафи-лоныр иклэсагъэуи. Ежъ сабыл илагъэуи, унагъоуи ышлэнэуи инасып къыхыгъэуи. Инасыпыгъэр те-атрэр, ролэуи псэуи зыхильхэ-щтыгъэхэр ары.

ШХЪАПЛЭКЪО Къэсэй.
Адыгэ Республикэм иску-
ствэхэмклэ изаслуженнэ лф-
ышлэшху.

СПОРТ ЗЭНЭКЪОКЪУХЭР

Мэфэкыр зэлуклэгъумэ агъэдахэ

Мыекъуапэ имэфэки фэгъэхыгъэ спорт зэнэкъокъу-хэм нэбгырабэ ахэлэжъагъ. Къалэм ипчэгъу шъхалэу В. Лениным ыцлэ зыхьырым клэлэеджаклохэр локо-бол, футбол цыкыу шыздешлагъэх. Стадионхэу ЦКЗ-м, «Юностым», республикэм шахматхэмклэ ик-луб, нэмыкхэм зэлуклэгъу гъэшлэгъонхэр ашыкылагъэх.

цие физкультурэмклэ ыкли спор-тымклэ икомитет тыфэраз, зэ-нэкъокъухэр дэгъоу зэхещэх, — кытитылагъ Евгений Погребно-им. — Зыныбжъ хэклотагъэхэри клэлэеджаклохэри зэнэкъокъухэм ахэлэжъэх. Шахматхэмклэ клу-быр зетегъэпсыхъагъ. Адыгэ Рес-публикэм имэфэки мафэхэм афэ-гъэхыгъэ зэлуклэгъухэм зафэ-тэгъэхъазыры.

клэхэм, кошхъаблэхэм теклоны-гъэр ахыгъ.

Адыгэкъалэ ифутболистэу Къэ-зэнч Муратэ ыпэклэ зельым, «Кошхъаблэм» иухъумаглохэмрэ къэлэпчъэлутымрэ икыоу зэрэзэ-гурымылауагъэхэр ыгъэфеди, лэ-гуаор хъагъэм ридзагъ. Пчъагъэу 1:0-р кызырагъэнэщтым Адыгэ-къалэ ифутболистхэр нахыбэ-рэмклэ зэрэпылыгъэхэм шуагъэ къафыхыгъэп. Уджыхуэ Рэмэ-зан игъусэхэр зылыщэхэ шло-игъоу гулэщтыгъ, ау зэхэщэн лэ-фгытхэр гулчэм зэрэцагъэ-цаклэхэрэм уигъэрэзэнэу шыты-гъэп. «Кошхъаблэр» хэклиплэмэ алыхъуэ, мыщынэу ыпэклэ зэри-лыщтыгъэм зыкыгъэшъыпкъэ-жыгъ. Тренерэу Юсуп Руслъан ешланлэм футболист заулэ цы-зэблихъуи, командэр теклоныгъэм фицагъ. Аужырэ такыкхэм «Адыгэкъалэ» иухъумаглоу Шъхъа-щэкыо Кими ыпэклэ илыгъэу тлэгъугъэ, ау ар гужьогъалоу кытщыгъу. «Кошхъаблэр» зэгурылоныгъэ хэлъэу клэухым ешлагъ.

«Кошхъаблэм» нэмыклэу фи-налым хэхащтыр мы мафэхэм къэнэфэщт.

Кошхъаблэ, Теуцожь, Красно-гвардейскэ районхэм, Адыгэкъа-лэ, нэмыкхэм къарыкыгъэхэр спорт зэлуклэгъухэм яплыгъэх, языгъэпсэфыгъо уахътэ гъэшлэгъо-нэу агъэклауагъ.

● ФУТБОЛ. АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КУБОК

«Кошхъаблэр» финалым щешлэщт

«Кошхъабл» — «Адыгэкъал» — 2:1.

Юныгъом и 14-м Мыекъуа-пэ шыздешлагъэх.

Къэлапчъэм лэгуаор дэзыдза-гъэхэр: Борэкъо Айдэмыр, Агъырджэнэкъо Адам — «Кош-хъабл», Къэзэнч Мурат — «Ады-гэкъал».

Адыгэ Республикэм футболым-клэ изэнэкъокъу хэлажъэхэзэ Кошхъаблэрэ Адыгэкъалэрэ яко-мандэхэр бэмышлэу Мыекъуа-пэ зыщызэдешлэхэм, пчъагъэр 2:0-у Адыгэкъалэ шыщхэм текло-ныгъэр кыдахи, финалым хэ-хъагъэх. Республикэм и Кубок фэбанэхэзэ иклэрыклэу зызэлэ-

сян — ятлонэрэ, Хь. Гостэкъор ящэнэрэ хъугъэх.

Мыекъуапэ иадминистрациие физкультурэмклэ ыкли спортымклэ икомитет ыгъэнэфэгъэ шухъаф-тынхэр, щытхуэ тхылхэр хагъэ-унэфыкырэ чыплэхэр кыдэзы-хыгъэмэ афагъэшъошагъэх.

● ШАХМАТХЭР

Зыхыгъэм чинагъэр бэп

Мыекъуапэ шахматхэмклэ изэ-нэкъокъу Григорий Барановым апэрэ чыплэр кыдыдихыгъ. Очкоуи 9 ыхын ащ ыпэклы-щтыгъ, ригъэкъугъэр 8. Иван Строевскэм очкоуи 7 къашуихы, ятлонэрэ чыплэр кыдыдихыгъ. Юрий Мешалкиным ящэнэрэ чыплэр ыхыгъ.

Спортым иветеранхэу Виктор Васюковым, Евгений Погребноим, нэмыкхэм хэушъафыкыгъэ шухъафтынхэр афашыгъэх.

— Мыекъуапэ иадминистра-

● НАРДХЭР

М. Пэнэшъур анахь чан

Адыгеим зыщызыушъомбгъу-рэ спорт лъэпкъхэм нардхэр ащы-щых. Ешлэгъухэм медицинэм, ис-кусствэм, спортым, гъэсэнэгъэм, нэмыкхэм ялофышлэхэр ахэла-жъэх. Зэлъашлэрэ сурэтышлэу Бырсыр Абдулахь, врачэу Рус-лан Худаловым хагъэунэфыкырэ чыплэхэр мызэгъогум кыдамы-хыгъэмэ, ешлэклэ дэгъу къагъэ-лъэгъуагъ.

лофшлэным иветеранэу Азиз Оганесян, Адыгеим спортсмен цлэрылоу Гостэкъо Хъумэр, Адыгэ Республикэм футболымклэ иклэлэ-цыкыу-ныбжыкыкы спорт еджаплэ изавучэу Пэнэшъу Мыхъамодэ очко пчъагъэу зэнэкъокъум шыра-гъэкъугъэр зэфэдиз — 7. Анахь чанэу зэлуклэгъу пэпчъ зэрэще-шлагъэр зэхэщаклохэм кызыда-лытэм, М. Пэнэшъум апэрэ чы-плэр фагъэшъошагъ. А. Огане-

ФУТБОЛ. УРЫСИЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

«Мэщыккъом» дешлэщт

Чыплэу зыдэщытхэр

«Алания-Д» Владикавказ — «Зэ-къошныгъ» Мыекъуапэ — 2:1.

Юныгъом и 14-м Владикавказ шыздешлагъэх.

Зезыцагъэхэр: М. Шутув — Ново-черкасск, А. Хатуев — Грозный, П. Евстафиади — Краснодар.

Къэлапчъэм лэгуаор дэзыдзагъэхэр: Хасцаев — 23, Туаев — 37 (пенальтиклэ), «Алания-Д». Коттоев — 27, «Зэкъошныгъ».

Купым зэрэщешлагъэхэр

«Витязь» — «Таганрог» — 1:1, «Астрахань» — «Волгарь» — 2:4, «Газпром» — «Черно-морец» — 1:1, СКВО — «Краснодар-2» — 2:0, «Митос» — «Терек-2» — 4:0, «Биолог» — «Дагдизель» — 3:3, «Энергия» — «Торпе-до» — 1:2, «Мэщыккъу» — «Олимпия» — 0:4.

1. «Волгарь» — 34
2. «Митос» — 27
3. «Черноморец» — 26
4. «Олимпия» — 25
5. СКВО — 24
6. «Торпедо» — 20
7. «Дагдизель» — 20
8. «Витязь» — 18
9. «Газпром» — 16
10. «Астрахань» — 15
11. «Таганрог» — 15
12. «Биолог» — 13
13. «Краснодар-2» — 11
14. «Алания-Д» — 10
15. «Терек-2» — 10
16. «Зэкъошныгъ» — 8
17. «Мэщыккъу» — 7
18. «Энергия» — 5.

Юныгъом и 19-м «Зэкъошныгъэм» я 13-рэ ешлэгъоу илэщтыр Мыекъуапэ шыкышхэ. Пятигорскэ икомандэу «Мэщыккъом» тифутболистхэр мафэм сыхъатыр 4-м лүклэщтых.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

ДЗЮДО

Мэфэки шухъафтын

Урысые Федерацием дзюдомклэ иклубхэм яапэрэ зэнэкъокъу Вла-дикавказ шыкылауагъ. Ти-республикэ ихэшыпы-кыгъэ командэу «Адыге-им» зэлуклэгъухэм ящэнэ-рэ чыплэр кыдыдихыгъ.

Темыр Кавказым ибэнаклохэр зыхэт клубэу «Динамер» Темыр Осетием — Аланием ыцлэклэ зэ-нэкъокъум хэлажы, апэрэ чы-плэр фагъэшъошагъ. Адыгэ Рес-публикэм ихэшыпыкыгъэ командэ итренер шъхалэу Бастэ Сэлы-мэ кызырэтитулауагъэу, Европэм иклубхэм яклэух зэнэкъокъоу тыгъэгъазэм и 21-м Париж шыкло-щтым хэлэжъэнхэу Адыгеим ибэ-наклохэм фытыныгъэ кыдахи. Тиспортсменхэм гъэхъагъэу ашы-гъэр къалэу Мыекъуапэрэ Адыгэ Республикэмрэ имэфэки мафэ-хэм афагъэхых.

Шъопсэу, тибатырхэр! Тигъэ-зетеджэмэ ацлэклэ тышъуфэгъушло.

Зэхэзыщагъэр
ыкли кыдэзы-
гъэклэрэ:

Адыгэ Республи-
кэм лъэпкъ
лофхэмклэ, лэ-
кыб кыэралхэм ащы-
псэурэ тилъэп-
кыгъэхэм адырялэ
зэпхыныгъэхэмклэ
ыкли кыбар
жъугъэм иамал-
хэмклэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъхалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Саид

Пшъэдэклэжъ
зыхырэ
секретары

ЖАКЭМЫКЪО
Аминэт

Редакциер
зыдэщытхэр:
385000,
кы. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэклэжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын лэфхэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыкли зэлы-
лэсыкыа амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шланл, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кы. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4000
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3132

Хэутыным
узыкытхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыкытхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00